

ONZE VOGELS

49e jaargang no. 5, mei 1988

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

De

ssel

ONZE

MAANDBLAD VAN DE NEDERLAND

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
bank AMRO rek.nr.: 46.89.59.262.
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol, E.J. Lensink,
W.C. Oonk, Joh. M. van Pelt, A.F. Smit, Jos van de Walle
en E.M. Wessels.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalfsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwseweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: J.W.B. Robbe, A-Kade 19,
9581 AH Musselkanaal, telefoon (05994) 1 63 41.
District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7826 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeen 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: T.J. Udo, Slotstr. 5, 4421 EL Kapelle,
telefoon (01102) 15 22.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Lijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 1 31 17.
District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Kasteel Traverse 198, 5701 NR Helmond,
telefoon (04920) 2 56 09.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 73 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden,
telefoon (058) 13 46 55.
Tropen, parkieten etc.:
P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.
Zangkanaries:
W.J. Vermeij, Leppa 36, 9204 JE Drachten,
telefoon (05120) 1 72 42.

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 600,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 45,- bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvangen wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend. Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wendt men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

J. Broere, Jongbloedln. 31,
3769 BP Soesterberg, telefoon (03463) 19 76.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

B. Kerseboom, Piet Heinlaan 9,
3951 CP Maarn, (03432) 20 83.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenet. ... Je vogels

W.J. Velt, Vierspan 12,
3161 SL Rhooon telefoon 01890-16658.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Japanse meeuwen

L. van Santen-Bergmaier, Mandenmakerslaan 31,
3454 DB De Meern, telefoon (03406) 6 37 11.
Contributie f 17,50 per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon 074-91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Hunzedal 73,
9531 GD Borger, telefoon (05998) 3 50 65.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonneren OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot en met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

TIJDSCHRIFT VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

REDACTIE

Dr. E. van Berkel
Dhr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeeltes daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere omschrijvingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de IBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard vallen onder 'Vraag en Aanbod'.

WAGEN OVER?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Laasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

PARZERS aan: M.A. Paans, Mc. Mackaystr. 5, 142 TE Waalwijk.

LEURKANARIËS aan: J.A. Barsch, H. Dunantlaan 173, 312 AZ Apeldoorn.

FORM- EN POSTUURKANARIËS aan: J. Kuiper, V. Marisstr. 2, 2282 SP Rijswijk.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN

BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

GAPORNIDEN aan: D.A. Duivis, St. Josephstraat 46, 847 SG Teteringen.

EBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN

BASTAARDEN aan: C. van Elven, Van N. van Eemnesln. 7, 384 EA Wilhelminaoord.

EUROPESE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan:

A. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

GRAS- EN INSECTENETERS aan: G.M. Essenberg, Van Beethovenln. 213, 3144 AE Maassluis.

GRASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov.weg 29a, 677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourporti, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer 280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 20 juni 1988.

IN DIT NUMMER

	pag.
De zilveroorntachtegaal	196
De Goudvink in Natuur, Kooi en Volière	199
De vereniging en haar ledenactiviteiten	203
Uw vraag, ons antwoord	204
De London Fancy en de "Spangled-Back"	206
Alpenheggemus	211
Ervaringen met de Geelschouder	
Blauwvoorhoofdamazonen	212
Een staaitje grasparkieten	213
Onze Harzervogels	214
Twee gaailijsters uit Taiwan	216
Bijlage Onze Vogels mei 1988	11/m IV
Van ei tot zelfstandige vogel	218
Zwenkgras	220
De kweek met de sijs	220
De volière van de maand	222
Kweek met de Andean parkiet	224
Kleurkanaries	224
De Zebraduif	226
Waarom zijn vogeleieren zo groot?	228
De Zwaluwtangara	229
Onkruiden voor vogels	236
Varia	237
Bondsmededeling, N.B.v.V.-Service	239
N.B.v.V. Boekenservice	240

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Vodimex, M. Borgstein, Rein Zagers,	
Fauna metaalwaren b.v.	198
Vogelhuis Kloeg, Fauna metaalwaren b.v., F. Thijssen,	
Blankenstijn's Pet Farm b.v., Kemo Alkmaar	bijlage IV
S.J. Dorpmans, Gehu kooien, W. Stijger	218
Esve	223
Vraag en Aanbod	230
Dovotec	231
Van Keulen	233
De witte spreuwen, Fauna metaalwaren b.v.	234
Witte molen, STT., Kees van der Borst, H. Dijk	235
CéDé	236
CéDé	237
Wovo, Wolro, Siem van 't Hart,	
Holland Diervoeder b.v.	238

Foto voorplaat: Zilveroorntachtegaal

Foto: T. de Bruijn

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.

Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 462 29 22

De zilveroornachtegaa

(*Leotrix argentauris*)

U ziet op de prachtige kleurenplaat 2 soorten zilveroornachtégalen afgebeeld, de bovenste vogel is de gewone zilveroornachtegaa (*Leotrix argentauris argentauris*) zoals wij die al zeer lang kennen en de onderste is een geheel andere soort nl. de roodkeel of Sumatraanse zilveroornachtegaa (*Leotrix argentauris rookmakeri*).

De gewone zilveroor is afkomstig van het vasteland van Z.O. Azië, zoals het Himalayagebied Indo-China, Thailand en Maleisië. De soort met de rode keel komt alleen maar voor op het Indonesische eiland Sumatra.

Hoewel dus de gewone soort al heel lang bij de liefhebbers bekend is, is de roodkeel pas zo'n 5 à 6 jaren in West-Europa in gevoerd. Aanvankelijk waren ze zeer prijzig maar nu is deze soort even gewoon en even duur als de gewone soort, zeg maar de gele zilveroornachtegaa. Helaas hebben handige lieden, voornamelijk in de handel, de liefhebbers wijs-

gemaakt, dat de roodkeel allemaal mannen zijn en de gewone, de gele, allemaal poppen.

Het is natuurlijk op deze manier gemakkelijk verkopen, en helaas, de liefhebbers trappen erin, uit onwetendheid, want we moeten wel constateren, dat de kennis over insecten- en vruchtenetende vogels

helaas bij de meeste liefhebbers nu steeds zeer minimaal is.

Bij vele liefhebbers zitten nu dus roodke mannen en gele poppen tenminste, denken ze dan, maar het kan net zo goed andersom zijn. Er is natuurlijk wel mee kweken, want het zijn vogels van hetzelfde geslacht *Leotrix*. Er zijn hier en da ook al jonge vogels uit voortgekome

maar let wel het zijn **bastaarden**. Juist bastaarden bij deze soorten vogels hebben we **absoluut niet nodig**. We moeten ze zuiver houden, want met al dat gebastardeerder hebben we al genoeg verroeiid. Hebt u dus een dergelijk koppel, rood en geel zitten, **kweek er niet mee** maar probeer een goede man of/en pop erbij te krijgen. Laat u niet door de hand laten iets aanpraten, u hebt er niets aan. De afgehebbers let op uw zaak!

Verigens is het houden, verzorgen en voortveel kweken met zilverooren, niet te moeilijk en te vergelijken met de bekende Japanse nachtegale. Vooral in de volière is de zilveroor te kweken. Het uiterlijk verschil tussen man en pop bij deze vogels zit in de stuitkleur. Bij de man is de uittkleur diep, haast paarsrood, bij de pop veel en veel fletser. Trouwens de man roept zeer luid, veel harder dan de Japanse nachtegaal, terwijl de poppen alleen maar hun karakteristieke roep hebben. De voeding moet zo gevarieerd mogelijk zijn, goed universeelvoer, aangevuld met allerlei soorten fruit (appel, peer, mandarijn, iets banaan en allerlei soorten bessen, bijvoorbeeld geweekte rozijnen en enten). Ook levend voer mag niet ontbreken, terwijl af en toe wat nectardrank prima is. U moet er wel om denken, dat als u ernaede wil kweken er veel gevarieerd levend voer verstrekt moet worden, ook al omdat de jonge vogels in de eerste weken met levend voer worden voortgebracht.

De hoop dat ieder die deze vogels in zijn volière heeft er veel plezier aan zal beleven, maar nogmaals, houdt de vogels er zuiver en laat u niets aanpraten.

tekst: Ed. Wessels
foto: Ton de Bruijn

Ervaringen met zilveroornachtgalen

Aanschaf

Als men vruchten- en insektenetende vogels wil gaan houden (en hopelijk ook kweken) kan ik over het algemeen zeggen dat de ervaring mij geleerd heeft dat deze soorten een veel intensievere verzorging, dus aandacht, nodig hebben dan zaadetende vogels, die ik ook heb. Sinds 1973 heb ik elk jaar Japanse Nachtegale gekweekt. Ik was dus erg blij toen ik in december 1986 twee paar-tjes import Zilveroornachtgalen kon kopen, van een soort welke, zo verzekerde de importeur mij, nog nooit eerder was ingevoerd. De soort kwam volgens hem uit Taiwan.

Voeding en verzorging

Nadat ik de 4 vogels samen in de binnen-volière had gedaan, heb ik goed in de gaten gehouden wat voor voedsel ze het liefst opnamen. Dat bleek eigenlijk niet zoveel te verschillen van hetgeen de Japanse Nachtegale eten, namelijk universeelvoer, appels, sinaasappels, meelwormen en bosbessen (in de zomer geplukt en in de diepvries bewaard). Ook namen ze graag vuurdoornbessen die in die tijd nog volop aan de struiken zitten, en in mindere mate contoneasterbessen, dan ook aanwezig. Ook eivoer dat ik elke dag zelf maak namen ze na een paar dagen goed op. In dit eivoer meng ik een klein beetje Gistocal plus Universeel A van AVES.

Huisvesting

De vogels heb ik enkele maanden, totdat duidelijk was welke paartjes zich gevormd hadden, van elkaar gescheiden. Ieder paar werd samengeplaatst met: 1 paar Japanse Nachtegale

1 paar Roodkop Aurora Astrilde

1 paar Blauwgrize Roodstaartje

Ze werden geplaatst in volières met de volgende afmetingen:

5 meter lang; 1.50 meter breed; ruim 2 meter hoog.

De volières zijn beplant met contoneasters, coniferen, den en vlier. Elk jaar wordt de bodem omgespit en ingezaaid met gras- en onkruidzaad. In de herfst verzamel ik in mijn tuin en in het bos veel bladeren, die ik dan op de bodem laat rotten. Daarin zitten veel insekten en schimmels en dat is gezond voor de vogels.

De vogels hebben een nogal natte ontlasting en daarom strooi ik op de bodem van het binnenverblijf geen zilverzand maar kattenbakvulling. Daar trekt veel vocht in en dan stinkt het ook minder.

Kweek

Paar I begon meteen met allerlei spul te slepen, maar van echt nestelen kwam nog niets terecht. Paar II was wat minder in conditie en deed nog niets. Eind april echter begonnen beide paren met nestelen. Paar I in een nestkastje voor kanaries en paar II los in een conifeer. Al gauw had het eerste paar eieren, 3 stuks en begon te broeden. Na 5-6 dagen verlieten ze echter het nest en begonnen ze opnieuw een ander nest te bouwen. Toen dat klaar was werden er weer 3 eieren gelegd. Die werden ongeveer een week bebroed en weer verlaten. Dat herhaalde zich nog enkele keren en van dat stel kreeg ik dus geen jongen.

Paar II echter had al zeker 3 weken het nest klaar, maar eieren werden er niet ge-

legd. Toch werd het lege nest bebroed door beide vogels, het meest door de pop. Dat nest heb ik toen weggehaald en de vogels opnieuw veel nestmateriaal gegeven (o.a. hooi, cocosvezels en het uitgekamde haar van mijn herdershond). Binnen 1 week hadden ze opnieuw een nest klaar en weer bleven ze veel op het nest zitten. Op 10 mei echter zag ik dat de pop wat dik zat en hoogstwaarschijnlijk leggen moest; 11 mei was het zover. Er werden 4 eieren gelegd die prima door beide vogels bebroed werden. Op 20 mei toen beide vogels aan het baden waren, heb ik nestcontrole uitgeoefend en bleken alle 4 eieren bevrucht te zijn. Van toen af heb ik de besvruchten niet meer verstrekt, daar ik al eens had meege maakt dat een jonge Japanse Nachtegaal van onder de 10 dagen hierin gestikt was.

Wel ben ik toen vliegen gaan vangen en mierenpoppen gaan verstrekken. Op 24

mei kwam het eerste jong uit en op 25 mei waren er 4 jongen. Er werd prima gevoerd door beide ouders, met in het begin veel mierenpoppen. Op 2 juni heb ik de vogeltjes geringd toen beide ouders binnen waren. Op 6 juni vloog een van de jongen uit en 1 dag later de andere jongen ook. In die tijd ben ik méér vliegen en vooral oorwormen gaan verstrekken, die nogal veel in de bloemen van rozenstruiken zitten. Ook ben ik weer wat bessen (Rode St. Jansbessen) gaan verstrekken. Toen de jonge vogeltjes uitvlogen waren ze nog lang niet volledig bevederd en zaten ze nog een week op de onderste takjes van de struiken. De jongen waren 2 weken oud toen de ouders weer begonnen te nestelen. Omdat ik bang was dat vooral het kleinste jong nog niet zelfstandig zou zijn als het 2e nestje jongen zich zou aandienen, heb ik het nest en al het nestmateriaal verwijderd. Er werd goed verder gevoerd en de

jonge vogels kwamen prima door jeugdreu. Het bleken allemaal mannetjes te zijn.

Het oude stel heb ik half juli in een andere volière geplaatst waar ze nog wel 1 nestbouw kwamen. Er werden ook nog eieren gelegd, maar dit nest is tijdens een nachtelijk onweer uit de conifeer gewaaid.

Tekst: Th. H.J. Seegers.

Foto: H. Bielfeld

VODIMEX

Dasseburcht 56, 5344 LP Oss
Tel. 04120-24261 na 18.00 uur

Papegaaien, parkieten en fazanten worden in betaling genomen.

Vraag catalogus.

- Vlakbroedmachine voor 120 eieren afm. 50 x 50 x 50 twee thermostaten / 225,-
- Autm. broedmachine voor 20 eieren met ventilator en digitale LED thermostaat / 350,-
- Alle losse onderdelen voor de zelfbouwer:
Thermometers, thermostaten ook digitale LED ventilatoren, verwarmingselementen.
- Twee etage kweekkool voor papegaaien, vogels etc. afm. 120 x 85 x 200 hoog / 500,-
- Opfok- en ziektekooien met regelthermostaat
- Volière en kweekkooien op maat

M. BORGSTEIN - WAMEL

VOGELKWEKERIJ EN SPECIAALZAAK

- Vele soorten vogels (in 300 m² verkoopruimte)
- Binnen- en buitenvolières
- Vogelkooien
- Natuurbroedblokken (van groot tot klein)
- Luchtreinigers en -bevochtigers
- Koltec Minigard schrikapparaat
- Diverse vogelvoerders

Totaal 500 m² binnen voor uw hobby!

Geopend: ma.-di.-do.-zaterdag van 9.00 tot 18.00 uur,
vrijdag van 9.00 tot 21.00 uur. Overige volgens afspraak.

**M. BORGSTEIN - VAN HEEMSTRAWEG 107
WAMEL (bij Tiel) - TELEFOON 08878-10 24**

BEREIKBAAR

Vogelartikelen

van A tot Zagers

Naast ons pakket broedkooien voor Kanarie, Tropen, Wildzang, Grasparkieten, Agaporniden, Neophema's, ook Papegaaien-kooien, sierkooien

Alle Witte Molen voeders tegen scherpe prijzen.
Tevens importeur van Bevo en Turbo opfokvoerders

RIEN ZAGERS

Rucphensestraat 16 - 4711 JL St. Willebrord
Voor bezoek aan onze showroom, tel. 01653-4435

Fauna Metaalwaren b.v.

Hoofdstraat 138a, Tel. 04167-74114
Postbus 146 - 5170 AC Kaatsheuvel

- kunststof bouw pakket, geschikt voor broedkool
- 100 verschillende voorfronten o.a. tentoonstellingsfronten
- voeder- en drinkautomaten en alle verdere benodigdheden

wegens vakantie gesloten van 8 t/m 31 juli.

De Goudbuik in Natuur, Kooi en Volière.

door John van Eerd

Ondanks het schijnbare gemak waarmee Goudbuikjes zich voortplanten in kooien volièremilieu, mogen we geenszins stellen dat deze vogel gedomesticeerd is. Fokresultaten worden in tegenstelling tot het hiervoor gestelde niet algemeen behaald. Zij die zich erop toeleggen onder vinden echter nauwelijks problemen. Een aantal oorzaken zijn als verklaring hiervoor aan te wijzen. De belangrijkste is wellicht de nog steeds onbelemmerde import. Niet alleen wordt hierdoor de stimulans weggenomen om met deze vogels te fokken, maar door de toevoer van nieuwe genen is de kans op mutaties bijzonder klein. Het optreden hiervan kan een positieve invloed hebben op de verspreiding van deze interessante soort. Vele liefhebbers kopen Goudbuikjes om ze onder te brengen in "Gezelschapsvolières". Zo gezellig is het overigens in deze volières niet voor de vogels. De overbevolking vooral, maar ook de onevenwichtige samenstelling van de populatie maken het voor de gevoeligere soorten, die weinig weerstand hebben tegen agressief gedrag, geen pretje om er te vertoeven. Stress is dan ook vaak de oorzaak van het vroegtijdig overlijden of een niet natuurlijk gedrag van de bewoners van zo'n huisvesting. Het beperken van de aantallen, het evenwichtig samenstellen van de populatie, het aanbieden van vluchtplaatsen waar de zwakkeren uit het zicht van de sterkeren toch hun activiteiten kunnen ontplooiën en het aanbieden van voedsel op meerdere plaatsen in voldoende gevarieerde toestand zijn een aantal middelen om problemen als deze te voorkomen. Zebravinken, Japanse Meeuwjes, Zonastriiden zijn enkele soorten die, om verschillende redenen niet goed in gezelschapsvolières thuishoren.

Bij mij voldeden de afgelopen jaren onder andere de volgende combinaties: Goudbuik-Vuurvink-Witkopnon-Geelbuikastriid,; Goudbuik-Angola Blauwfazant-Oranjekaakje,; Goudbuik-Napoleonnetje-Blauwfazant,; Goudbuik-St. Helemafazant-Blauwkop Blauwfazant,;

Goudbuik-Aurorastrid-Blauwfazant,; en zelfs in combinatie met Tiggervink, een zeer nauwe verwant van de Goudbuik was de fok mogelijk. In de hiervoor aangehaalde gevallen gingen alle vogels tot broeden over.

Ook in combinatie met de toch agressievere Granaatastrid, met de Groene en Rode Druppelastriid, Zilver- en Loodbekje, Rijstvogel, Zwartkopnon en Driekleurnon, Gouldsamadine, Spitsstaartmadine, Ceresamadine en de eveneens zeer nauwe verwante Groene Tiggervink werden ze gehouden. In deze laatste gevallen mocht de fok van zowel de Goudbuik als van de andere soorten om verschillende redenen niet altijd of helemaal

niet gelukken. Voortdurend agressief gedrag was naar mijn waarnemingen, in ieder geval niet de oorzaak.

In de begin periode hadden de volières een afmeting van 1,80 (breed), 2,00 (lang) en 2,50 (hoog). (zie foto). Hierin werden 3 of 4 koppels geplaatst in voorgenoemde combinaties.

Later zijn deze volières gehalveerd en bewoond door 2 of 3 koppels per eenheid. Tevens werden volières van 1,00 x 3,00 x 2,00 in gebruik genomen. Hierin verbleven 2 of 3 paren tezamen met een koppel Neophema parkieten (Elegant, Bourke, Blauwvluegel, Turquoise of Splendid).

Ook in deze laatste situatie werd door de meeste prachtvinken zonder problemen gebreed. Men moet de hiervoor genoemde spelregels dan wel toepassen. Verder is in deze laatste situatie noodzakelijk de nestvoorzieningen zodanig te plaatsen dat de Neophema's ze niet als slaapplekken kunnen benutten. Niet broeden de Neophema's maken gaarne gebruik van harzer kooitjes en andere voorzieningen om er de nacht door te brengen. Meestal scherm ik enkele nestvoorzieningen af met grof gaas hetgeen ook wordt gedaan met bijzondere voedingsplaatsen (voor mierenlarven e.d.).

In alle volières wordt volop gras aangebracht, goed vastgeklemd en in losse bussels op en in de nabijheid van de bodem (zie deel 1).

Na verloop van tijd vormen deze bussels grote grasmassas, waarin verschillende prachtvinken hun nest bouwen. (Blauwfazant, Spitsstaart, Ceres e.a.) De bodem wordt regelmatig schoon gemaakt. Na zo'n schoonmaakbeurt zijn de vinkjes uren bezig de bodem af te speuren naar lekkernijen. Halfrijpe grassen zijn misschien nog meer dan insecten, van belang voor het behalen van broedresultaten. Dit geldt vooral voor de Afrikaanse tak van de Astriden familie.

Naast een grote variatie aan graszaden geef ik, zowel in kooi als in de volière een gemengd torpisch zaad met extra gierst en takjes trosgierst. Claus insektenvoer wordt in de volière nauwelijks opgeno-

De volières waarin verschillende soorten prachtvinken worden gefokt. Door het regelmatig verstrekken van bundels gras, groeit deze uit tot een mini-hooiberg. Hierin bouwen sommige soorten bij voorkeur hun nest. Let ook op het gras dat op de bodem, speciaal voor de Goudbuikjes is aangebracht.

Zelf kweek gierst in het vrije veld is een waardevolle voeding voor prachtvinken. Naast de verschillende gierstsoorten zijn ook halfrijpe koolzaden, witzaad en negerzaad zeer geliefd.

Ook op koolzaadplanten en Herderstasje komen insektenkolonies voor. Deze worden door de meeste prachtvinken niet gegeten. Hun voorkeur gaat uit naar de groene luis, die vooral op de Grote brandnetel voorkomt. Men mag het verse, stekelige kruid echter nooit direct geven.

Duidelijk is de gehemelte tekening van de jonge goudbuik te zien. Het vijf-punten schema wordt beschouwd als het basisschema. Hieruit hebben zich de vele variaties, zo kenmerkend voor de familie Estrildidae, ontwikkeld. Aan deze tekening kunnen de ouders hun eigen jongen herkennen. Let op de pluimveren op de kop en de gierst- en koolzaadkorrels in de krop.

Jonge Goudbuik op een leeftijd van ongeveer 14 dagen. Het dons op de kop blijft vaak tot na het uitvliegen aanwezig (19-21 dagen). Karakteristiek voor vele jonge prachtvinken is de zwarte stompe snavel.

De bruine rugkleur en de beige onderzijde komt als jeugdkleur bij een groot aantal, zeer uiteenlopende prachtvinkgenera voor. Een bewijs voor een nauwe verwantschap tussen de soorten, binnen de prachtvinkgroep.

men evenals Cède eivoer. Beide zijn gezien het overige aangeboden voedsel ook niet nodig. De geplukte grasaren en andere onkruiden bevatten veel insecten, daarnaast geef ik ze mierenlarven in een afzonderlijk bakje, soms gemengd met Claus insecten voer (eigenzinnig als ik ben), en groene luizen die vooral op de Grote brandnetel voorkomen. De zwarte "Vlierluizen" worden nauwelijks opgenomen. Jammer, want deze komen (kwamen) in mijn tuin in grote hoeveelheden voor.

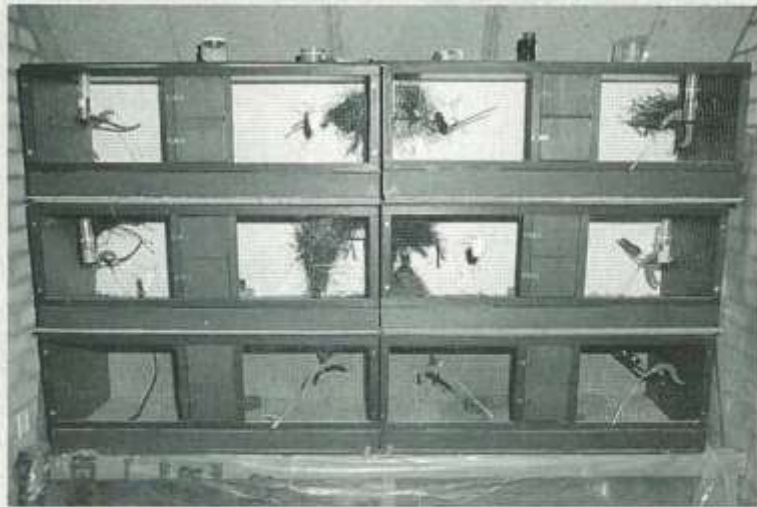
Naast het grove gras (stengels en bladeren) wordt fijn en zeer fijn gras gegeven, rietaren en ander zaadpluis, schapenwol (uiteen gerafeld) en veertjes. Sharpie, stukjes vlastouw en cocosvezels worden slechts in zeer geringe hoeveelheden ter beschikking gesteld.

Met het gegeven materiaal kunnen ze goed uit de voeten. Op een voldoende stevige ondergrond beginnen ze, binnen korte tijd met de bouw van het nest. Vooral als Goudbuikjes in de winter niet al te koud worden gehouden, zijn ze snel in broedconditie. Zijn de overwinteringstemperaturen te laag, dan kan het meerdere weken tot enkele maanden duren voordat ze voldoende conditie hebben opgebouwd.

Meer nog dan de temperatuur is de daglengte van belang. Goudbuikjes hebben door hun geringe afmetingen een ongunstige energiehuishouding. Krijgen ze onvoldoende kans hun energievoorraad aan te vullen, doordat de nachten bij een gegeven temperatuur te lang zijn, breken ze een deel van hun eiwitten af en komen vitaminen te kort. Maar al te vaak is het "net aan". De vogel overleeft, maar heeft geen reserves meer en mist de essentiële aminozuren en eiwitten om het broedmechanisme op gang te brengen. Een verhoogde omgevingstemperatuur met een verlenging van de winterdag vormen samen met een gevarieerd menu, waarin een multivitamine preparaat niet mag ontbreken, de basis voor een snelle start van het broedseizoen.

Meestal worden mijn prachtvinken die de zomer buiten doorbrengen, in oktober soms begin november naar binnen gehaald.

De Goudbuik, vooral de rassen die de hogere gebieden bewonen, zijn goed bestand tegen lage temperaturen gedurende korte periode (nacht). Het overwinteren in een omgeving met een temperatuur van 10°C of liever nog 15°C en 's nachts soms zelfs lichte vorst (-2°C), naar met een lichtperiode van 14 uur, heeft bij mijn vogels zelden tot problemen geleid. Zowel het overwinteren als de aanvang van de broedcyclus verlopen dan zonder al te veel problemen.

Broedkooien in de studeerkamer. Veel ervaringsgegevens werden in deze situatie verzameld. Vooral het leren herkennen van geluiden is gemakkelijker in deze omgeving. Het vocabulair blijkt veel groter te zijn dan Immelmann/Steinbacher ons willen doen geloven. Toch komt de Goudbuik in een volière veel meer tot zijn recht.

Het aanbieden van een slaapnest vooral als er nachtvorst kan optreden is een extra hulpmiddel en het plaatsen van een verwarmingslamp, die een deel van de dag en nacht brand, geeft in noodgevallen wat extra warmte en verbetert voor de vogels de situatie aanmerkelijk. Bij deze aanpak blijven ze levendig, en dit alleen mag het criterium zijn voor de ware prachtvinkliefhebber. Overleven alleen kan nooit het uitgangspunt zijn.

Half mei plaats ik de Goudbuikjes, tezamen met hun vluchtgenoten in het buitenverblijf. Na enkele uren tot enkele dagen, afhankelijk van het weer, kun je de eerste balts en nestactiviteiten waarnemen. Voor half juni hebben de Goudbuiken eieren, soms zelfs al jongen. De nesten worden gebouwd in harzerkooitjes of in half open nestkastjes waarin van lang stevig gras een buitennest is aangebracht. Vooral het bodemgedeelte van het buitennest wordt stevig aangedrukt en eventueel nog aangevuld met een laagje mos. Goudbuikjes maken ook gebruik van brembussels, rondgebogen en voorzien van een verstevigde achterzijde.

Dit wordt gedaan om te voorkomen dat het nest aan de achterzijde open blijft of in verloop van het opfokproces het zelfgebouwde gedeelte aan de achterzijde open wordt gedrukt. Tijdens de inspecties kunnen dan eieren of jongen uit het nest vallen. Heidestruikjes en grasbundels worden eveneens benut als nestplaats. De harzers en half open nestkastjes genieten echter hun voorkeur.

Twee, en in enkele gevallen drie broedsels brengen deze kleine rakkers zonder al te veel problemen groot. Vier tot twaalf jongen als jaargemiddelde is nor-

maal. Een maal bracht een koppel in drie broedsels vijftien jongen groot.

Sommige koppels vertikken het om deel te nemen aan de voortplantingsactiviteiten. Soms blijft een pop eieren leggen, zoals we dat van de Zebravink kennen of bouwen wel maar verlaten na het leggen van het eerste of tweede ei het broedsel. Muizen kunnen van dit laatste verschijnsel de oorzaak zijn. In de andere gevallen kan het helpen de partners te scheiden, of ze te verplaatsen. Ook kan het helpen een tweede koppel binnen gehoor afstand te plaatsen. Individuele vogels kunnen echter door de jaren heen zonder nageslacht blijven.

De kooi.

Het meeste plezier heb ik ongetwijfeld beleefd met de Goudbuikjes die waren ondergebracht in een van de zes broedkooien die in mijn studeerkamer stonden opgesteld. Deze kooien, met een afmeting van 1.20 x 0.50 x 0.47 waren uitermate geschikt voor één koppel van deze prachtvinken.

Waren de vogels eenmaal gewend aan mijn aanwezigheid en wisten ze dat van mij geen gevaar te duchten was, gedroegen ze zich heel rustig en lieten zelfs de Goudbuikjes zich niet van de gaas verjagen.

De verlichting bestond uit een TL-lamp die van ± 6.30 tot ± 22.00 uur brandde. Op het Zuid-Oosten was een groot tuimelraam in het dakvlak aangebracht. Mocht het noodzakelijk zijn om na 22.00 uur nog werkzaamheden te verrichten in deze ruimte, dan maakte ik uitsluitend gebruik van een burolamp, zodat de vogels in betrekkelijke rust hun uitje konden knappen.

Goudbuik kort na het uitvliegen (22 dag). De lichtere oogring en het wit in de vleugels zijn niet typisch voor jonge Goudbuiken maar wel voor de jongen van dat koppeltje.

De verlichting werd in die periode nog handmatig bediend. Het gevolg hiervan was, dat er weinig regelmaat zat in de tijdstippen waarop het aan- respectievelijk uit ging. Als ik uit wilde slapen, was het voor hen dus een bewolkt begin van de dag, ging het vroeger uit dan een vroeg ingevallen duisternis. Vinden deze schommelingen binnen zekere, ruime grenzen plaats, heeft dit voor de Goudbuikjes geen nadelige gevolgen. De gestarte broedcyclus wordt normaal vervolgd.

Problemen ontstaan pas als de verschillen extreem worden, vooral het verlenen van de dag met meer dan 2.5 tot 4 uur beïnvloed de broedcyclus in sterke mate. De vogels stoppen ermee. Over het algemeen zijn ze ongevoeliger voor variaties in de ochtend dan in de late avond. Zij de jongen 'n dag of tien oud, dan blijven ze meestal de jongen verzorgen.

In de broedkooi wordt aan weerszijde een zitstok aangebracht. De dikte van deze natuurstokken is variabel. Meestal gebruik ik takken die in een gaffel uiteenlopen. Het ene deel van de gaffelvorm wordt zo hoog mogelijk in de kooi geplaatst. De meeste prachtvinken zoeken deze plekjes op om er hun nacht door te brengen. De variatie in dikte is verre te verkiezen boven de steriele, recht toe recht aan stokken in kostbare pronkkooien waarvan de spreekwoordelijke calvanistische netheid, het laagland volkje zo eigen, afstraalt.

Ook worden er enkele flexibele, bewegende takjes opgehangen die als zeer aangenaam worden ervaren. Deze takjes moeten echter regelmatig worden vervangen.

Tegen de zijkanten van de kooi is naast een harzerkooltje, ook brem en/of heide aangebracht. Hierin worden voorgevormde nestkommetjes gemaakt. (z.b.). De rest van de nestbouw is voor deze kleine rakkertjes zelf als werkverschaffing, noodzakelijk om een afstemming te

krijgen tussen de geslachten. Het broedsukses kan hiervan afhangen.

Grof gras, zeer fijn gras beide van voldoende lengte, soepel maar taai, stukjes mos, henneptouw, cocosvezels en veertjes completeren het nestmateriaal.

Zijn de vogels gewend aan de omgeving, dan kunnen we kort na het verstrekken van het nestmateriaal de eerste baltshandelingen waarnemen. Dit speelt zich grotendeels op de bodem af. Het voortdurend najagen van het vrouwtje vormt een onderdeel van het spel, en wil niet zeggen dat de vogels elkaar niet liggen. Plotseiling toont het vrouwtje het paringsgedrag. De eigenlijke paring kan minuten lang aanhouden. "Klapwiekend" doet de man dan zijn werk.

Het nest wordt, vooral als het hoog in de kooi is aangebracht, zonder een echt dak uitgevoerd en zit vrij slordig in elkaar.

Het wegzakken van de eieren en later de jongen komt, indien geen tijdige maatregelen worden getroffen, vaak voor. Toch treft men ook zeer stevige solide nesten aan.

In de broedkooien wordt, in tegenstelling tot hetgeen hiervoor is gezegd bij bespreking van het broeden in de volière, wel getracht de vogels te laten wennen aan Claus-insektenvoer. Soms duurt het enige tijd voor ze het opnemen. Niet broedende vogels worden gewend, eventueel onder dwang. Het insektenvoer mag vooral niet te droog zijn, maar zeker ook niet te vochtig. Aangevuld met mierenlarven of andere insekten, een stukje muurkruid of graszaden kunnen de Goudbuiken verleiden het voedsel op te nemen. Dit voedsel wordt dagelijks vers gegeven.

Naast insektenvoer krijgen ze een gemengd tropisch zaad met negerzaad, aangevuld met gierst en af en toe een aar trosgierst.

Regelmatig wordt een bosje grasaren in de kooi opgehangen. Voor Goudbuiken zodanig dat het direct bereikbaar is vanaf de bodem of vanaf een zitstok.

Straatgras, schapegras, hanepoot, dravil en andere fijne grassoorten worden gaarne "gelezen".

Eenmaal per week wordt onder het voer een multivitaminepreparaat gemengd. Een grit/roodsteen mengsel van zeer fijne kwaliteit, aangevuld met fijne kieze en een stukje sepia maken het menu compleet.

Bad en drinkwater mag natuurlijk niet ontbreken. In tegenstelling tot hun Australische verwanten, zijn Afrikaanse prachtvinken veel sterker afhankelijk van water. Na twee à drie dagen zonder water volgt de dood, terwijl vele Australiërs weken lang zonder kunnen.

Badwater bied ik aan in diepe (niet te diep) bakjes, breed van boven, waarin een klein laagje water wordt gedaan. Dit voorkomt al te grote knoeipartijen en de jonge verdrinken niet in het ondiepe water. Dagelijks wordt dit water ververst. Verder wordt ook drinkwater in een fonteinje verstrekt. Enkele malen per week benevel ik de kooi en zijn inhoud met de hulp van de bloemenspuit. De luchtvochtigheid is vrij laag (minder dan 45%). Hierdoor verdroogt het nestmateriaal te snel en wordt het te stoffig. Het toevoegen van vocht met de spuit, voorkomt dit.

Het is niet overbodig van tijd tot tijd de nagellengte te controleren. Als bewoner van de riet- en grassteppen, hebben de ze een relatief hoge groeisnelheid. Voor de start van het broedseizoen doe ik dat ongeacht de lengte ervan, altijd.

Na twee à drie broedsels verwijder ik het nestmateriaal en de nestplaatsen. Ik laat wel altijd enkele grassprietten in de kooi achter. Mijns inziens is dit gunstig voor de ontwikkeling, vooral van de jonge vogels. Laten we de jongen van het laatste broedsel bij de ouders zitten, kunnen we de ontwikkeling van de jongen in familieverband waarnemen. Na ongeveer 2 maanden beginnen de snaveltjes rood te kleuren en zet de lichaamsrui zich in volle hevigheid in. Kort daarna zijn de geslachten al goed te onderscheiden, hoewel ook al eerder verschillen zijn waar te nemen.

Goudbuikjes zijn voor de vogelliefhebber, net zo min als het goud voor de financiële wereld, een standaard, maar aan beide raak je verslaafd als je het leert kennen.

Lit. "Vögel in Käfig und Volière" Immanuel/Steinbacher.

"Prachtvinken" F. Robiller.

"Prachtvinken" C. v. Berkel.

The Ostrich

Bonner Zoologische Beiträge

De vereniging en haar ledenactiviteiten.

De besturen van vele afdelingen van onze bond zitten vaak met de handen in het haar als blijkt dat de belangstelling voor de ledenavonden terugloopt. Het is ook niet eenvoudig om jaar in jaar uit voor de leden iets te brengen wat het interesseert.

Om op iedere avond een spreker uit te nodigen met dia's over de kweek, het verzorgen van de vogels en alles wat met vogels heeft te maken, gaat de leden wel eens vervelen.

Jiteraard is het voor mij geenszins de bedoeling om de keurmeesters en andere zondsleden die lezingen verzorgen, te kort te doen.

ntegendeel

Maar moet een verenigingsbestuur rekening mee houden om de leden gemotiveerd te houden?

Allereerst een algemene opmerking. In nagenoeg alle verenigingen is er sprake van een vaste kern bezoekers die in de loop der jaren wel wat wijzigt, doch dit ligt aan het normale verloop in de vereniging.

Veel belangrijker is dat elk verenigingsbestuur er zich van bewust moet zijn dat ledenaanwas vanuit de jeugd wordt gestimuleerd. Hiertoe dient men er rekening mee te houden dat men de jeugd er ook recht bij betreft.

Niet alleen moet dit blijken uit de bereidheid van oudere bestuursleden, hoe goed deze ook functioneren, om plaats te maken voor jeugdige opvolgers, maar ook moeten de seniorleden die hart hebben voor de vereniging de moeite nemen om de jeugd zelf te benaderen.

Dit kan via de scholen, een wervingsactie tijdens de tentoonstelling, een kleurwedstrijd voor vogelhoudende jeugdigen, excursies aan vogelrijke gebieden etc. etc. Als men zover dat de vereniging kan spreken van een jeugdafdeling, dan moet het bestuur daar op inspelen door stimuleringsactiviteiten te gaan ontplooiën.

Dok hier kan de tentoonstelling weer een belangrijke rol bij spelen.

Door extra prijzen aan jeugdleden toe te kennen, aantrekkelijke loterijen te houden, speciaal voor de jongeren, bezoeken te brengen aan dierentuinen c.q. vo-

gelparken etc, worden de jeugdleden sterk bij de liefhebberij betrokken.

Denk eens aan het bezoeken van een aantal kwekers in de omgeving met een groep jeugdleden. Organiseer eens, als de vereniging meer dan bijvoorbeeld 15 jeugdigen in haar ledenbestand heeft, een extra wedstrijd in de vorm van een jeugdtentoonstelling.

Laat – onder leiding van een bondskeurmeester – de jonge deelnemers zelf de vogels beoordelen en zorg dat er een paar goede boeken aan het eind van zo'n jeugddag klaarliggen voor de meest enthousiaste deelnemers(sters).

Terugkomend op de avonden, wil ik graag enige adviezen geven.

Maak, om te voorkomen dat men in herhalingen valt, over een periode van 3 à 5 jaar voor de winterseizoenen (september tot en met mei) een vast schema.

Litgaande van 40 à 50 verenigingsavonden gaat u keuze maken uit een aantal onderwerpen:

- vogelliefhebberij algemeen (van de kweek tot aan de tentoonstelling);
- kanaries;
- parkieten;
- wildzang/bastaarden;
- specialismen (zebravinken, japanse meeuwen, grote parkieten, duiven/kwartels etc);
- voedingsleer;
- voorkoming parasieten en ziekten;
- gebruik verse onkruidzaden;
- inrichting vogelverblijven, zoals kooien, vluchten, volièrres e.d.;
- van ei tot vogel, dus de kweek;
- jaarlijkse tentoonstelling(en);
- discussie-avonden (onder leiding van keurmeester);
- bezoeken tijdens tentoonstellingsseizoenen van één of meer tentoonstellingen in de omgeving, liefst vóór eigen tentoonstelling (denk aan de jeugd);
- voorjaars- zomeractiviteiten bijvoorbeeld

beeld bezoeken aan kwekers en vogelparken;

- excursies;
- bindingsavonden.

Dit is zomaar een greep uit een aantal mogelijkheden, waarbij men uiteraard zelf nog varianten kan inbouwen.

Probeer ook in het voorjaar en in de zomer, als de leden niet zo gemakkelijk naar verenigingsavonden komen, onder meer vanwege de kweek en andere liefhebberijen, de leden bij het verenigingsleven te betrekken.

Naast de excursies zijn er nog mogelijkheden van een reisje, een gourmetavond e.d.

De leden kunnen dan ook hun partner bij het vogelgebeuren betrekken. Gedachten uitwisselen tijdens een bus- of vaartocht kan ook bij een vogelliefhebber stimulerend werken.

Er zijn uiteraard nog veel meer mogelijkheden voor uw leden te verzinnen.

Bijvoorbeeld het maken en plaatsen van nestkasten, vogelbescherming (denk aan weide- en watervogels).

Vogelhouders zijn nagenoeg allen vogelliefhebbers, dus ook van vogels in de vrije natuur.

Men kan het zelf constateren. Voor een bestuur in het algemeen, maar voor een verenigingssecretaris in het bijzonder, zijn er legio mogelijkheden om een gevarieerd en aantrekkelijk programma-aanbod voor uw leden te maken, waarbij langere termijnplanning zeer is aan te raden ter voorkoming van doublures.

U bewijst daar niet alleen uw leden, maar ook uw vereniging en tenslotte de bond een dienst mee, want hoe meer leden, hoe meer voor hen kan worden gedaan.

Arie Roza.

UW VRAAG, ONS ANTWOORD

De
isel

Naar aanleiding van het artikel van de heer Van Barneveld, 'De Bruinpastelivoor en het crossing-over gebeuren' in *Onze Vogels* 1982, pagina 325 en de reactie daarop van de heer Kuiper in *Onze Vogels* 1982 op pagina 29, de volgende vragen.

Van Barneveld stelt dat er verschillende typen split ivoor en split pastel kanariemannen zijn. Kuiper stelt dat vogels die split ivoor en split pastel zijn, automatisch split pastelivoor zijn. Maar wat nu te denken van de mannen uit de paring man ivoor maal pop pastel? Deze jonge mannen krijgen van zowel de vader als de moeder elk een X-chromosoom met de ivoorfactor (van de vader) en één met de pastefactor. In het volgende jaar geven deze vogels aan elk van hun zomen wéér een van deze beide chromosomen door, dus of de pastefactor of de ivoorfactor maar niet allebei tegelijk behalve wanneer er crossing-over optreedt zoals Van Barneveld beweert. Mij is na herhaaldelijk lezen nog steeds onduidelijk of pastel en ivoor nu wel of niet altijd op hetzelfde X-chromosoom liggen. Zo ja, dan moet er dus altijd crossing-over optreden bij genoemde paring.

Als dat zo is dan is mijn vraag waarom dan altijd de chromosoomhelften die de mutatie dragen aan elkaar gehecht worden tot één chromosoom. In ogen-schouw nemend dat de hergroepering van de gebroken chromosomen in principe een statistisch proces is, wat is dan de oorzaak van deze hergroepering, of begrijp ik er nu helemaal niets meer van. Hoe verklaart u het onstaat van isabel uit bruin en agaath?

Vraag 2

We weten dat zangvogels 14 paar chromosomen bezitten waarvan 1 paar geslachtschromosomen. De onafhankelijk verervende mutaties zijn gelegen op een van de andere 13 paren, maar welke? Liggen alle onafhankelijke mutaties op een en hetzelfde chromosoompaar of ligt de ene mutatie bijvoorbeeld op chromo-

soompaar 2 en de andere mutatie op bijvoorbeeld chromosoompaar 10. Als alle onafhankelijk verervende mutaties op een chromosoompaar liggen dan kan in analogie met het probleem in mijn eerste vraag het volgende zich voordoen: (goud) opaal man maal recessief zilver pop. Dit levert in beide geslachten (gele) vogels die split opaal en split recessief zilver zijn echter **niet** split recessief zilveropaal. (Pigmentserie is in deze niet van belang.) Moet ook hier crossing-over plaatsvinden om te komen tot bijvoorbeeld een recessief zilveragaathopaal?

Vraag 3

Waar en wanneer vindt crossing-over plaats? Is dat in de vogel bij de vorming van gameten of in de bevruchte eicel of beide? Auteurs zijn het hierover met elkaar oneens of houden het in het vage. (Van Barneveld, *OV* 1983, pagina 384). Kan crossing-over bij zowel mannen als poppen optreden?

Vraag 4

Hoeveel gameten vormt een vogel uit één cel; twee of vier en dit afgezien van de verschillende combinaties die mogelijk zijn tussen de helften van geslachtschromosoompaar en die van het autosomaal chromosoompaar.

Voorbeeld: Fictieve cel bevattende één paar geslachtschromosomen (ii) en één paar autosomale chromosomen (II).

1 2 1 2
i i I I

weliswaar zijn er vier combinaties mogelijk, namelijk

1 1 1 2 2 1 2 2
I I I I I I I I

maar deling van de chromosoomparen in losse chromosomen gevolgd door splitting van de cel in twee gameten die elk 2 enkele chromosomen bevatten, levert op

A 1 1 en 2 2 of B 1 2 en 2 1
I I I I I I I I

echter, een andere cel heeft ook deze twee mogelijkheden A of B en op grond van kansberekening kun je zeggen dat even vaak A als B voorkomt, waarmee de vier mogelijke combinaties even vaak voorkomen zonder dat het mijn inziens moeilijke concept van de eerste en tweede reductiedeling daaraan te pas moe komen. Ook met de formules voor de verervingmogelijkheden is dit eenvoudig om in te zien.

Mijn vraag is nu, is dit de werkelijke situatie en is het concept eerste en tweede reductiedeling een (te moeilijk) model of het concept juist en is dit een (te eenvoudig) model?

J.A. van Rhijn, Wageningen

Geachte heer Van Rhijn,

Uit uw brief blijkt dat u niet alleen leest maar ook het gelezede probeert onder te brengen in een te hanteren vatting. De daarbij problemen ontstaan in logisch, alhoewel u dat niet vroeg zal ik eerst die logica onderbouwen.

Ruim 50 jaar (I) geleden werd voor het ontstaan van afwijkende uitkomsten eerder gevonden, zulke afwijkende uitkomsten zouden ontstaan uit 'crossing overs'. Dat begrip is in de daarop volgende jaren zo ingeburgerd dat, hoewel de juiste informatie beschikbaar is, nog altijd geschermd wordt met de crossing over.

De publicisten uit de zestiger en zeventiger jaren gingen zelfs zo ver dat zij de juiste uitkomsten verdedigden aan de hand van het crossing-over-gedrag. Daarmee is de crossing-over van een incidenteel optredend fenomeen verworpen tot een wetmatig gebeuren, hetgeen m.i. volkomen onjuist geacht moet worden.

In mijn Pietpraat over Kleurkanaries, p.

jina's 119 t/m 130, heb ik als eerste geracht om de crossing-over in een juister laglicht te plaatsen; voor het eerst werd het begrip 'copy-choice' ingevoerd in de efhebbelij, helaas met relatief weinig effect. Het is veel eenvoudiger om alles op te hangen aan onbewezen crossing-overs, dat daarmee de wetmatigheid angetast wordt ontgaat bijna iedereen. Ijna iedereen gelukkig, er bestaan ook nog mensen als Van Rhijn die zich niet laten foppen.

er verduidelijking dit: ieder levend ween is opgebouwd uit cellen, in iedere cel it dezelfde genetische informatie. Celen zijn of inactief of actief, tussenstadia ijn niet aan te geven. In een inactieve cel i van de aanwezigheid van volledige hromosomen niet of nauwelijks sprake, lat chromosomaal materiaal 'zwerft' in tukjes en brokjes in het cytoplasma. Pas vanneer die cel een signaal ontvangt dat ij actief moet worden vormen zich dunie draadvormige structuren, de chromoema. Verder in de tijd 'verdikken' die hromonema zich, er ontstaan chromoomen. Bij volledig fokzuivere erfmassaullen al de gevormde chromosomen dentiek zijn, zo identiek dat zelfs een oevallige crossing-over daaraan niets an veranderen.

okonzuiverheid ontstaat wanneer naast le ongemuteerde factor ook diezelfde actor in gemuteerde vorm deel uitmaakt an het genetisch erfgoed. Bij het 'oplijen' van chromonema ontstaat een keuemogelijkheid, ofwel de niet-mutantvorm ofwel de mutantvorm wordt ingeplast in te bouwen reeksen. Hoe hoger de graad van fokonzuiverheid is hoe hoger iet aantal mogelijke keuzes wordt. Zóner ook maar één crossing-over!

Jit dat gegeven kan een wetmatig juist itkomstenpatroon gedestilleerd worden, slechts het onverhoede (en onvernoede) optreden van crossing-overs kan le wetmatigheid aantasten.

Jit uw schrijven maakte ik op dat u enig nbehagen koestert inzake de crossing-er, u heeft hopelijk begrepen dat ik dat nbehagen deel.

ielet op het bovenvermelde is mijn antwoord op vraag 1 makkelijk; de paring an ivoorman x pastelpop levert ivoorochters op en zonen die split zijn voor astel en split zijn voor ivoor. Zuiver wetatig mogen uit die zonen de volgende ameten verwacht worden:

- niet-ivoor + niet-pastel
- niet-ivoor + pastel

3 ivoor + niet-pastel

4 ivoor + pastel.

De mogelijke gameetvorming is ontleend aan de erfelijke mogelijkheden van die zonen; crossing-over is niet nodig.

Uw vraag 2 kan ik slechts ten dele beantwoorden; de ligging (locus) van de onafhankelijke factoren op de (autosomale) chromosomen is onvoldoende zeker. Gemakshalve kan er van uitgegaan worden dat iedere onafhankelijke factor op een ander chromosoom ligt (zetelt), of dat inderdaad zo is zou middels gedegen wetenschappelijk onderzoek bewezen moeten worden. Op dit moment rest slechts een plausibele uitgangstelling, het is evenwel zeer goed mogelijk dat meerdere onafhankelijke factoren op hetzelfde autosomale chromosomenpaar blijken te zetelen.

De paring van opaalman x rec. zilverpop levert inderdaad zonen en dochters op die goudkleurig zijn en split zijn voor opaal en voor recessiefwit.

Die zonen verschillen wel degelijk van de dochters, kijk maar naar de te verwachten gameten:

ZONEN 1 x + niet-opaal + niet-recessiefwit

2 x + niet-opaal + recessiefwit

3 x + opaal + niet-recessiefwit

4 x + opaal + recessiefwit

DOCHTERS 5 x + niet-opaal + niet-recessiefwit

6 x + niet-opaal + recessiefwit

7 x + opaal + niet-recessiefwit

8 x + opaal + recessiefwit

9 y + niet-opaal + niet-recessiefwit

10 y + niet-opaal + recessiefwit

11 y + opaal + niet-recessiefwit

12 y + opaal + recessiefwit

Samensmelting van de gameten 4//8 en 4//12 levert recessiefzilveropalen op, dat kunnen ook agaten zijn; crossing-over is niet nodig.

Uw vraag over het waar en wanneer van crossing-overs, vergt een tweeledig antwoord. Cellen in een levend organisme worden voortdurend vervangen, er zijn hier niet terzake doende uitzonderingen. Voor het instandhouden van een lichaam zijn voortdurend cellen aan het delen. Bij zo'n deling kan een crossing-over optreden, die zullen we echter niet waar kunnen nemen, derhalve minder belangrijk. Voor het instandhouden van de soort

worden ook cellen gedeeld, als zich gedurende dat delingsproces crossing-overs voordoen is dat af te lezen in de nakok in een aantal gevallen. Met nadruk in een aantal gevallen, het is vandaag heel gewoon dat een vogel zo veel erfelijke mogelijkheden blijkt te bezitten dat zelfs niet meer na te gaan is of er wel of niet een crossing-over plaatsgevonden heeft. Ten behoeve van het delingsproces worden chromosomen uit elkaar getrokken, middels spoeldraden. De plaats waar die spoeldraden aan de chromosomen gehecht zijn is tegelijkertijd ook de plaats waar chromosomen het vaakst breken en zo crossing-overs mogelijk maken.

Crossing-overs kunnen bij vrouwelijke en bij mannelijke exemplaren voorkomen, voorwaarde is echter dat er een homofoon paar dient te zijn. Hetgeen betekent dat bij een popkanarie, die een ongepaard stel geslachtschromosomen (XY of ZW) heeft, zich nimmer een crossing-over voor kan doen op de geslachtschromosomen.

In vraag 4 hanteert u een te eenvoudig model, ik verwijs naar pag. 53 van Pietpraat over Kleurkanaries. Het aantal gameten dat uit één cel gevormd wordt hangt af van het geslacht van de vogel. Bij mannelijke vogels levert de deling vier gameten op; die kunnen identiek zijn (bij fokzuivere vogels) en volkomen verschillend (bij fokonzuivere vogels). Bij vrouwelijke vogels levert de deling slechts één gameet op; de drie overige sterven af. Wanneer een pop een genetisch pakket bezit zoals hiervoor aangegeven voor de dochters zullen derhalve tenminste 8 eieren geproduceerd moeten worden om alle mogelijkheden te verpakken.

Jan Kuiper

De London Fancy en de "Spangled-Back"

door: Heinz Ueffing.

De Lizard, heel vroeger "French Canary" genoemd, de "Spangled-Back" (ned.: "geschubde of geparelde rug") en de London Fancy (ook wel "Jonquil", "Mealy", "Prize Bird", "Fancy Bird" of "London Bred" genoemd) zijn in de eerste helft van de 18e eeuw in Frankrijk ontstaan door mutaties. Zij behoren tot de tekening-kanaries en ze nemen hierdoor een aparte plaats in tussen postuur- en kleurkanaries.

Er moet duidelijk gesteld worden, dat de "Spangled-Back" als een foute en onwaardige London Fancy werd beschouwd. Voor deze vogel werd nooit een "geldige" standaardis opgegeven. Afbeeldingen van hem zijn vermoedelijk alleen in 1791 door Graaf Buffon, in 1794 door J.M. Beckstein en in 1911 door Claude St. John gepubliceerd.

De London Fancy en de "Spangled Back" zijn volledig uitgestorven en over de laatste "raszuivere" exemplaren schrijft in 1911 Claude St. John in zijn boek "Our Canaries". De nu nog levende en 83 jaar oude Cyril Rogers, was de laatste secretaris van de "London-Fancy-Club" (de club werd in 1935 door hem opgeheven). Hij kan ons nog een lang verhaal vertellen over Mister Filby's en zijn eigen London Fancies tussen beide oorlogen.

Tussen de Lizard, de "Spangled-Back" en de London Fancy, bestaat zonder twijfel een zeer nauwe genetische samenhang, omdat bij alle drie rassen de jonge vogels er volledig hetzelfde uitzien en de ras-specifieke veerveranderingen ontstaan na de eerste rui door het oplichten aan de uiteinden van de contourveren. Maar dan is bij elk ras de lichte bovenrand aan de contourveren verschillend van grootte (zie schets met de over elkaar gelegde veren).

De London Fancy, de "Spangled Back" en de Lizard werden omstreeks het midden van de 18e eeuw door de Hugenoten (in Frankrijk om hun godsdienst vervolgd) uit Frankrijk naar Engeland gebracht. De Hugenoten vonden met grote aantallen in de Londense stadswijk Nottingham een nieuw vaderland en verdienden hun levensonderhoud voornamelijk als zijdevevers of als ambachtsmannen. Ze brachten de Lizard en de

Deze tekening is uit het engelstalige boek "Cage and Chamberbirds" door de duitse auteur J.F. Beckstein uit het jaar 1794 en moet zeker één van de oudste afbeeldingen zijn over de London Fancy, de "Spangled Back" en de Lizard.

links boven: Lizard, duidelijk is kenbaar de schubtekening op de rug.

rechts boven: "Spangled Back", ook hier is duidelijk de oplichtborst en de gevlekte rug herkenbaar.

links onder: Intensieve (Jonquil) London Fancy; vermoedelijk een overjarige vogel omdat de vlieg- en de staartveren niet donker getekend zijn.

rechts onder: Schimmei (Mealy) London Fancy; vermoedelijk een eenjarige vogel omdat hier de vlieg- en de staartveren donker getekend zijn.

London Fancy toendertijd tot een voor heden onvoorstelbare populariteit en kweekten deze vogels reeds tussen 1800 en 1830 met een perfecte kwaliteit.

Rondom London waren er toen voor London-Fancy-liefhebbers meer dan acht speciaalverenigingen. De bekendste waren "Hand in Hand", "Royal" en "Fiendly". In december van elk jaar organiseerde men gemeenschappelijk twee tentoonstellingen om de beste London Fancies door een jury te laten keuren en om deze dan voor het publiek tentoon te stellen.

In de 18e eeuw kende men twee wetenschappelijke benamingen voor de kanarievogel:

De Franse bioloog Graaf Luis Leclerc Buffon (7-9-1707 -- 16-4-1788) noemde hem "Le Serin de Canarie".

De Zweed Carl von Linné (23-5-1707 - 10-1-1778, voor hij in de adelstand werd verheven heette hij Carolus Linnaeus) betitelde de kanarievogel als "Fringilla canaria".

De Heer M.J.C. Hervieux uit Chanteloup / Frankrijk was opzichter over de kooi- en volièrevogels bij de Duchesse de Berry (Hertogin van Berry). Van zijn hand werden tussen 1709 en 1745 meerdere boeken over kanaries en andere volièrevogels bekend. In de uitgave uit het jaar 1709 "Nouveau Traités des Serins de Canarie" beschrijft hij een lijst van 28 verschillende soorten, types en kleurvarianties van de kanarie. Rond 1745, het juiste jaartal is onbekend, publiceerde Graaf Buffon een bijna zelfde "rassenlijst".

Veel Engelse auteurs waren van mening, dat het ontstaan en de herkomst van de Lizard en de London Fancy onbekend en mysterieus ("shrouded origin") is. Andere experts beweerden dat in de "rassenlijst" van Hervieux en Buffon, Lizards en "Spangled Backs" reeds voorkwamen.

Als Lizards zagen zijn aan; de onder nr. 12 op de lijst van Hervieux genoemde "Serin Agate Commun" (Lizard?? of slechts een goedgetekende "groene") en de onder nr. 13 "Serin Agate aux yeux rouges" (roodogige Lizard?? - of roodogige "groene"). Zelf twijfel ik er sterk aan, omdat er geen aanwijzingen zijn van "escailles" (schubtekening). Ook in een Duitse vertaling van Hervieux's boek uit 1771 (uitgeverij Gabriel-Nicolaus Raspe,

Nürnberg, pagina 2 en 3) is er niets over "Schuppung" te vinden.

Verder voert Hervieux onder nr. 27 een "Serin panaché der noir - jonquille aux yeux rouges" (zwart-narcissengeel bont met rode ogen) op. Hier vinden wij in de

Duitse vertaling uit 1771: "Bunt- und Jonquillenschwarze mit roten Augen" en "Ordentlich gezeichnete Gelb- und Schwarzbunte". Deze voor ons heden onbekende kleurenkombinatie van een kanarie, zou vermoedelijk een "Spangled Back" met of zonder rode ogen geweest moeten zijn, wat ik erg speculatief en zeer onwaarschijnlijk acht.

Zeker is het ook fout te geloven, dat de "rassenlijst" van Hervieux alle kanariesoorten van toen omvat. Bij Hervieux vinden wij nog niets over kuifkanaries bijvoorbeeld. Maar de Nederlander F. van Wickede (Kanarie Uitspanningen, of nieuwe Verhandeling van de Kanarieteelt, pagina 12) schreef, dat in 1734 uit het Duitse Neuenburgsche, kuifkanaries naar Nederland kwamen en "zy wieden gretig het stuk voor een pistool verkocht". Eerst in 1778 voegde Graaf Buffon zijn "rassenlijst" een "Serin a huppe - ou plutôt couronne, c'est un des plus beaux" (kuifkanarie - één van de mooisten) bij (zie Histoire Naturelle des Oiseaux, Tome IV, Paris 1778, pagina 9 tot 10).

In het jaar 1759 verschijnt een publicatie van Eleazer Albin uit London, die zonder twijfel een "Spangled Back" lijkt te beschrijven: "brighth lovely yellow with jet black spots" (prachtig mooi geel met pikzwarte vlekken).

Drie jaar later uit 1762 dateert de eerte concrete aanwijzing van het werkelijke bestaan van Lizards, in een schriftelijk bericht van een met name onbekende Engelse kweker, die schrijft: "spangled birds, now generally called by the name of French Canary Birds, from a breed, which a few years ago was brought hither from France, but since much improved in colour and beauty by English breeders" (geschubde vogels, die nu algemeen French Canary Birds genoemd worden, uit kwekkoppels, die enige jaren geleden uit Frankrijk naar hier kwamen, maar door Engelse kwekers in kleur en schoonheid verbeterd worden).

De eerste uitvoerige beschrijvingen over helgele London Fancies (nu "Fancy« Bird" genoemd) met donkere vleugel- en staartpennen vindt men in Engeland in een boek in de Engelse taal uit 1791, van de hand van de in 1788 gestorven Franse Graaf Buffon. Verdere gelijklopende, maar kortere beschrijvingen van de London Fancy, vindt men in drie engelstalige boeken van de Duitse auteur J.M. Bechstein uit de jaren 1794, 1809 en 1812. Maar hij noemt echter de intensieve vorm "Jonquil", en de schimmelvorm "Mealy".

Jonquil, zou een kleurvergelijking met de helder gele narciskleur (Narcissus jonquille) geweest zijn. Deze botanische benaming "Narcissus jonquille" vindt men voornamelijk in zeer oude Franse bloemenboeken en is in de huidige botanische literatuur weinig gebruikelijk. Deze betekenis "Jonquil" zou verder een navoorsprong van de Franse oorsprong van de London Fancy kunnen zijn.

In de "Illustrated London News" verschijnt ongeveer 1820 - 1825 (juiste datum onbekend) een lang artikel van de hand van kooienbouwer en touwslager Thomas Andrews uit Soho over "Prize Birds". Uitvoerig beschrijft hij de heldere goudgele lichaamsbevedering, die na de eerste rui van de vogels (alleen de kopvlek en vleugeldekkveren zijn bij de jonge vogels geel) ontstaat, en waarbij iedere vleugel 18 zwarte pennen moet hebben en in de staart 12 zwarte onbeschadigde veren moeten zijn. Vogels met donkere vlekken op het lichaam of met lichte vleugel- of staartpennen worden op de tentoonstelling gediskwalificeerd.

Op 12 december 1846 verschijnt in de "Illustrated London News" een zeer lang artikel van Mister Bolton over de London Fancy, maar in dezelfde uitgave ook een bericht over de Lizard, zo hij dit ras noemde, met standaardbeschrijvingen, voorlichting over de kweek, huisvesting en over zijn speciaalverenigingen enz.

In vele boeken over de London Fancy uit de 2e helft van de 19e eeuw, houden zich auteurs zoals Avis, W.A. Blakstone, Wallace, K.A. Buist, G.J. Barnsby, Claude St. John etc, meer of minder, met dit artikel van Mister Bolton bezig.

De London Fancy was een voornamelijk rondom Londen gekweekt ras en had zijn bloeiperiode in de eerste helft van de 19e

eeuw. Hierna begon helaas alweer de teruggang van dit eigenaardige en waardevolle kanarieras. Na 1850 schreven bijna alle auteurs over zwakke vogels en dat het moeilijk was een "Gem" (klassevoegel) te kopen.

Volgens W.A. Blakston waren er in 1878 nog ongeveer honderd London Fancies. De leidinggevende kweker gedurende deze tijd was Mister Brodrick uit Cludleigh, Devon. Hij schreef in 1876 in een brief aan Blakston, dat hij zijn eerste kweekkoppels in 1842 (dus 4 jaar voor Boltons bericht) gekocht had en dat deze vogels tamelijk gevlekt (dus niets beters dan "Spangled Back" ???) op de rug waren. In dezelfde brief schreef hij, dat nu zijn eigen gekweekte London Fancies al 10 jaar lang voor 90% mooi geel en zonder lichte vleugel- en staartpennen zijn.

Volgens Claude St. John (1911) werden in London in het Crystal Palace op de Nationale Tentoonstelling van 1892 tot 1900, bijna 200 London Fancies tentoongesteld, waarbij in het jaar 1897 dit ras met 33 stuks het sterkst vertegenwoordigd was.

Van 1901 tot 1907 werden in het Crystal Palace geen London Fancies tentoongesteld. In hun boeken tekenen de keurmeesters G. Gardner (1905) en Jerome (1907) deze ras als "uitgestorven" aan. Maar toch werden er in 1908 weer enige London Fancies tentoongesteld. Op de jubileumshow in 1909, worden er door 5 kwekers 26 stuks van dit ras tentoongesteld. De bekendste kweker vóór de eerste wereldoorlog was de kapper A.J. Filby uit Ealing, Common, na de oorlog in Cambridge woonachtig.

Na de eerste wereldoorlog waren er nog enige gedegenereerde exemplaren van dit ras. In 1926 werd een nieuwe "London Fancy Club" door de heren J. Robson, H. Norman, A.J. Filby (was secretaris en penningmeester), Cyril Rogers, W.O. Barnes, S.J. Sharpe etc. opgericht, om de London Fancy voor het uitsterven te redden. Dit werd in de eerste jaren met een bepaald succes bekroond. In 1930 waren er in het Crystal Palace bijvoorbeeld in 4 klassen 18 London Fancies (in 1932 24 stuks) te zien en kampioen was Barker Clegg met een intensieve man. Over deze tentoonstelling schreef John Robson in "CAGE BIRDS ANNUAL" op pagina

88 onder de titel "London Fancies Gaining Ground" (London Fancy in opkomst) een verhaal. Hieruit mocht ik twee zinnen citeren: "The London Fancy Canary is certainly becoming more popular". "But we have noticed quite a number with white feathers in wings and tail, which is a very serious fault in a London Fancy" (de London Fancy wordt populairder, maar wij hebben genoteerd, dat de meerderheid lichte vleugel- en staartveren heeft, wat een erge fout is voor een London Fancy). In 1933 stierf Mister Filby, bijna 63 jaar oud, en met de London Fancies en met de Club ging het helaas achteruit. Cyril Rogers nam de functies van A.J. Filby in, maar twee jaar later was hij gedwongen de Club op te heffen omdat er nog te weinig clubleden waren en omdat er te weinig bruikbaar kweekmateriaal was.

Over de activiteiten van de London Fancy club tussen beide wereldoorlog en over huidige pogingen dit ras terug te kweken zal ik in een tweede verhaal speciaal berichten.

Na 1948 probeerden enige aanvankelijk enthousiaste kwekers (o.a. A.N. Gill, G.T. Dodwell, G. Scott) onder de leiding van de bejaarde G. Frost de London Fancy weer terug te kweken. In "Our Canaries" van Claude St. John (1911) bericht A.J. Filby van gelukke Border- en Norwich inkruisingen tot bloederversing van zijn London Fancies. Naar voorbeeld van deze beschrijvingen, wilde men door aanpakken van roodfactorige pigment kanaries en symmetrisch getekende Borders en Norwichs met "overcapped and bold faced" Lizards tot het doel komen. Maar enige jaren later gaf men dit als volledig mislukt op, omdat men alleen een groot aantal waardeloze bonte vogels gekweekt had.

Als jonge vogel ziet de London Fancy eruit als een jonge Lizard, dus groen met een gele kopvlek (cap). Volgens Bolton zouden de contourveren van de London Fancy een beetje bruiner zijn als bij een Lizard. Maar na de eerste rui verwisselen de eerst donkere lichaamsveren zich tot een helder "warm" goudgeel. Omdat in het eerste jaar de vleugel- en staartpennen niet geruid worden, ontstaat een volkomen mooie gele vogel met symmetrisch donkere vleugel- en staartveren. Volgens Bolton zouden de vleugel- en

staartpennen zo donker mogelijk zijn en iedere veer zou een bruinachtig licht omzoring hebben. Na de 2e rui komen dan deze veren in een grijs-geelachtige kleur weer, zodat de "zwaluwtekening" in het 2e levensjaar verdwenen is. De hoordelen en de pootjes zouden donker zijn. De grootte van de vogel moet ongeveer 12,5 cm. zijn. De lichaamsvorm moet wat compact, maar geen Norwich type, met goed gevulde borst en bred rug zijn. Volgens Bolton moet de bovenste helft van de contourveren geel, terwijl de onderste contourveerheft met de schacht donker moet zijn. Bij een intensieve vogel zou deze donkere contourveer helft blauw-zwart en zou bij een schimmelvogel lei-blauw zijn.

In oude Engelse kanarieboeken vinden wij in enige punten verschillende standaardbeschrijvingen, maar overal vinden wij dezelfde hoofdrubrieken.

Het in 1866 verschenen boek van W.E. BROOKS "GUIDE TO CANARY BREEDING AND EXHIBITION" wordt de keurafiche als hiernavolgend aangeduid:

- Warme kleur van de pluimen .. 5 p
- Zuiverheid van de lichte pluimen 20 p
- Zuiverheid van de schedelvlek 5 p
- 12 donkere staartpennen en minstens 18 donkere slagpennen in iedere vleugel 30 p
- Diepte van de kleur van staart en slagpennen (zo mogelijk diepzwart) 20 p
- Grootte en type 5 p
- Bek, poten en conditie 15 p

In een oud boek van het jaar 1895 van de hand van de Heer Rob. Robson verscheen omtrent de London Fancy de hierna volgende keurafiche:

- Warme gele kleur van de lichte pluimen 10 p
- Zuiverheid van de lichte pluimen 20 p
- Voor 12 donkere staartpennen en minstens 18 donkere slagpennen in iedere vleugel 15 p
- Voor de diepte van de kleur indien mogelijk diepzwart van staart en slagpennen 35 p
- Grootte en type 15 p
- Conditie 5 p

LONDON FANCY CANARIES.
 "JONQUIL" "MEALY NESTLING" "MEALY HER"

reproductie: Fritz Pitz, A.R.P.S., C.I.P.; D.G.Ph.

Hier wordt de "Jonquil" met "goudgele" en de "Mealy" met "witte" lichaamsveren getoond. In enige zeer oude engelstalige vogelboeken vindt men met betrekking op "Mealy birds" ook de term "wit". Wordt hier werkelijk de lichtgele vetstofkleur door een erg sterke bedekt of zijn het hier werkelijk witte London Fancies??? In elk geval is een witte bevederingsfactor bij kanaries in het begin van de 19e eeuw en op het einde van de 18e eeuw volgens Buffon, Bechstein, Bolton, Adams etc. geen bijzondere zeldzaamheid geweest. Reeds in 1677 vinden wij een bericht van de arts Lucas Schroeckins uit Augsburg / BRD over kanaries, die zo "wit als een zwaan" zijn.

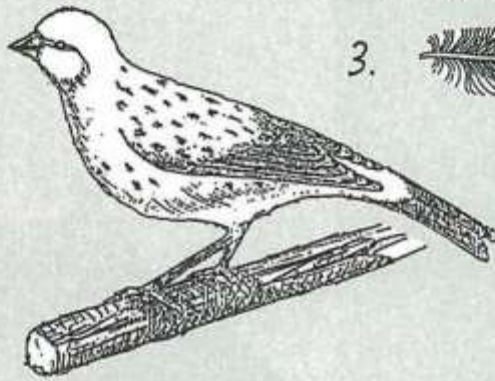
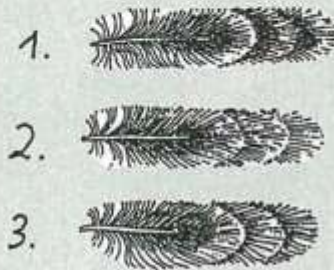
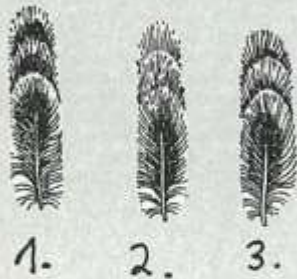
reproductie: Fritz Pitz, A.R.P.S., C.I.P.; D.G.Ph.

Deze reproductie van een kleur lithografie uit Cassel's Illustrated Book of Canaries door W.A. Blakston (1878) toont op de zitstok een intensieve London Fancy man in de gewenste "warm-goudgele" kleur met een schimmel pop. Onder op de nestband zien wij een jonge London Fancy, die van een jonge Lizard niet te onderscheiden is. Bij beide oude vogels zien wij goed de bruinachtig-lichte omzomingen van de vleugel- en staartveren, zoals het in 1846 door Bolton al beschreven wordt. Opvallend is echter ook, dat alle drie vogels tegen alle bekende standaardbeschrijvingen lichte poten en hoorndelen hebben. Voor enige jaren was de standaard in deze punten veranderd. Maar later worden de hoorndelen en poten in donkere kleur weer veriangd.

Foto: Fritz Pitz, A.R.P.S., C.I.P.; D.G.Ph.

Deze goud Lizard man heeft de heer Ch. van Kuyk uit Antwerpen in 1983 gekweekt. Op meerdere tentoonstellingen was deze vogel met succes tentoongesteld. Maar na de derde rui traden er plotseling deze grote lichte randen langs de bovineinden van een deel van de contourveren op, terwijl het gedeelte van de onderkant van de veer en de schacht donker bleven. Indien deze verschijningen in het eerste jaar in de herfst optreden, zou dit eventueel al een grote stap in de richting naar de "Spangled Back" zijn.

alb.: zogenaamde "Spangled Back" (geschubt op de rug – of geparelde rug)

schets van de veren:

1. De donkere contourveren met de "kleine" lichte rand vormen bij de Lizard op de rug de schubtekening (spangles)
2. Meer dan 33% van het bovenste eind van de donkere contourveren zijn volledig licht opgekleurd bij een echte London Fancy, zodat de rugbevedering volkomen geel schijnt te zijn.
3. Bij de "Spangled Back" is het bovenste eind van de contourveren minder licht opgekleurd dan bij een echte London Fancy, maar toch meer dan bij de Lizard, waardoor de rugveren meer of minder grote donkere vlekken laten zien.

De standaardseisen uit 1926:

vleugels en staart voor de diepte van de zwarte kleur	50 p.
zuiverheid van de lichaamsveren	25 p.
vorm en grootte	10 p.
conditie	15 p.

Maar de volgende toelichting is interessant: "No light feathers to be allowed in tail and not more than two in wings" (geen lichte staartpen en niet meer dan 2 lichte vleugelveren zijn toegestaan).

De gemodificeerde standaardseisen uit 1932:

kleur	10 p.
zuiverheid van de lichaamsveren ...	20 p.
vleugel en staart; niet minder dan 16 donkere vleugel en 12 donkere staartveren	15 p.
diepte van het zwart van vleugels en staart	35 p.
grootte en type	15 p.
conditie	5 p.

Na zorgvuldige studie in vele oude kanaarieboeken en na meerdere gesprekken met de heer Cyril Rogers kom ik tot de overtuiging en conclusie, dat de veerfactor bij de London Fancy recessief, Men-

del's erfleer was toen onbekend, geweest moet zijn.

Bechstein noemt (zie pagina 293) de Lizard de "normale soort" (genuine variety) en de "Jonquil" de "betere en kostbaardere soort". Daaruit lees ik een aanwijzing op een genetische samenhang tussen beide rassen. Ook bij H.G. Adams (ongeveer 1845) vinden wij bijna dezelfde aanwijzingen voor een genetische samenhang. Het moet ook zeer interessant zijn, dat Mister Brodrick in zijn brief aan W.A. Blakston schreef, "ik zou 20 jaar nodig hebben om uit Lizards, London Fancies te halen". Maar helaas is hierover geen verdere zin te vinden "hoe" dat zou kunnen gebeuren.

In mijn hypothese past echter het bericht van de heer Filby in Our Canaries door Cl. St. John (1911) niet. Hij zou uit een "zuiver" London Fancy koppel in hetzelfde nest een echte London Fancy, een Lizard en een groene vogel gekweekt hebben.

Om toch de London Fancy eventueel opnieuw terug te kweken, moet men mijn inziens allereerst als tussendoel de "Spangled Back" in gedachten houden. Mijn persoonlijke mening is dat dat de Lizard, de "Spangled Back" en de London Fancy zo nauw genetisch met elkaar verbonden zijn, dat door grote selectieve kweek uit Lizards en "Spangled Backs" hieruit dan tenslotte London Fancies te halen zijn.

Dit is zeker een lange weg met veel voetangels en klemmen. Maar het opnieuw kweken van een zo kostbaar en attractief ras is volgens mij de moeite waard.

Tot slot wil ik de zoöloog Dr. Heinz Heck citeren: "Geen levend wezen is uitgestorven van de nog levende, als nog, zij het ook veranderd, erfelijk materiaal voorhanden is".

Alpenheggemus

Prof. Stolk

De alpenheggemus *Prunella collaris* is een interessante bewoner van het hooggebergte en wordt boven de boomgrens aangetroffen. Rolsteenhellingen, alpenweiden met rotsblokken en rotsachtige terreinen worden geprefereerd. Het voedsel bestaat in de zomer uit alle mogelijke ongewervelden: spinnen, insecten, wormen en slakken. Daarentegen staan in de winter bessen en zaden op het menu, die niet eerst van het omhulsel worden ontdaan. De dieren wijken dan uit naar lageregelegen sneeuwvrije gebieden. Zelfs in de dalen worden ze dan al voedselzoekend aangetroffen, terwijl ook de afvalhopen bij de berghutten vlijtig worden afgezocht.

In de broedtijd zingt het mannetje. Hij kan dit in een kortdurende baltsvlucht doen of vanaf een rotsblok. De melodieuze, niet al te luide zang lijkt wel wat op die van de veldleeuwerik *Alauda arvensis* en vormt een karakteristiek element in het landschap. Het nest wordt door het vrouwtje en mannetje gezamenlijk gebouwd. Nestelplaatsen worden tussen stenen op een helling gevonden of in een rotsspleet. Als bouw materiaal worden droge halmen, worteltjes, mos en korstmos gebruikt. Bekleding met veertjes en dierenhaar. Legsel van drie of vier, soms vijf lichtblauwe eieren, wat lichter dan bij de gewone, ook in ons land inheemse heggemus *Prunella modularis*.

Het broeden wordt ongeveer vijftien dagen door het vrouwtje en mannetje gedaan. De jongen worden door beide ouders gevoerd. Soms verlaten ze het nest al voordat ze kunnen vliegen. Ze blijven enige tijd bij de ouders. Per jaar kunnen twee broedsels worden grootgebracht. Bij koud en nat weer zien de ouders nog kans om voldoende voedsel te verzamelen, als het sneeuwdek niet al te lang blijft liggen.

Door de lichte fijngespikkelde keel is de alpenheggemus van de wat kleinere en wat minder levendig gekleurde gewone heggemus te onderscheiden. De rug is grijsbruin met donkere lengtestrepen, de kop grijs, borst en buik grijsbruin. De flanken zijn roodbruin.

Witgezoomde kastanjebruine veren op de flanken. Twee witte dwarsstrepen op de vleugels. Bij de jongen met hun bruin-gestreepte, roestgele onderzijde is de keel nog ongespikkeld.

Komt van Spanje tot aan Japan voor en

zuidelijk tot in Noord-Afrika. Afgedwaalde alpenheggemussen worden wel tot in de Färoer aangetroffen.

De alpenheggemus wordt spoedig tam en kan uitstekend in de volière worden gehouden. Doet het goed met universeelvoer met meelwormen. In de winter maanden zijn zaden en vogelmuur heel geschikt. Kunnen met andere kleine vogels worden samengehouden.

Met het oog op het natuurlijke rotsachtige milieu moet voor rotsen en ruwe stenen worden gezorgd. Laat men die achterwege, dan gaan na verloop van tijd de poten duidelijk verzwakken. Voor zo ver bekend werden in de volière tot nu toe geen broedresultaten verkregen, hoewel dit bij deze soort zeker niet tot de onmogelijkheden moet worden gerekend.

1. Alpenheggemusmannetje bezig met het voeren van de jongen.

Ervaringen met de Geelschouder Blauwvoorhoofdamazonen

De geelschouder blauwvoorhoofdamazonen, *Amazona aestiva xanthopteryx*, onderscheidt zich van de zeg maar gewone blauwvoorhoofdamazonen, *Amazona aestiva*, door een prachtig donkerromlijnde bevedering, een langere staart, meer geel aan de kop en waar bij de nominaatvorm de meeste vogels naarmate ze ouder worden het blauw aan de kop minder wordt tot een smal streepje, strekt het blauw aan de kop van de geelschouder zich veelal uit tot de wangen. Uiteraard is ook het geel aan de schouders veel uitgebreider.

We bezitten twee stel en rond juni 1987 gingen beide paren gelijktijdig tot broeden over. Beide koppels hadden elk vier eieren en omdat ze trouw zaten te broeden en ik dat de vogels ook zoveel mogelijk zelf wil laten doen, heb ik ze de eerste paar weken gewoon hun gang laten gaan en ook niet de eieren geschouwd.

Of die eieren nu wel of niet bevrucht zouden zijn, ik laat de vogels toch hun tijd uitzitten.

Ze bleven zich rustig gedragen en de mannen voerden de poppen dat het een lust was.

Tijdens de broedperiode krijgen de vogels een goede zaadmengeling aangevuld met een mengsel van dat zachtvoer waar ik ook jonge vogels die niet natuurlijk worden uitgebroed mee grootbreng, alsook wat fruit en groen.

Na een week of drie broeden, wilde ik toch wel graag weten wat ik eventueel aan jonge vogels kon verwachten, dus toen schouwde ik de eieren. Overigens niet zo'n moeilijk karwei omdat ik door een luikje van het nestblok te openen zo van buitenaf de zaak kon bekijken. Hierbij stoor ik de vogels niet en als je dat steeds doet gelijktijdig met het verstrekken van voedsel, dan geraken de vogels

er ook wel aan gewend. Het is dan een kleine moeite om met een schouwlampje de eieren te belichten. Nu, het viel best wel tegen, van het ene stel was er geen enkel ei bevrucht en van het andere stel slechts een. De vrucht in dat ei was echter nog maar pril en vermoedelijk was dat het laatstgelegde ei van dat koppel. Wetende dat daardoor de broedperiode wel erg lang zou worden, heb ik dat ei na een week weggehaald en in de broedmachine gelegd.

Als in een normaal geval wat eieren na zo'n 28 dagen uitkomen, blijven de oudervogels wel op de eventueel nog niet uitgekomen eieren zitten, maar nu in ons geval, werden die oudervogels na 28 dagen toch wel onrustig. Ze verlieten hoe langer hoe meer het nestblok, lieten dus de eieren steeds meer in de steek.

Het in de broedmachine gelegd ei is na 12 dagen uitgekomen en ik heb dat ene jong met de hand grootgebracht. Het is uitgegroeid tot een prachtig exemplaar. In het vervolg haal ik het eerst gelegde ei van een broedsel weg en leg dat pas terug nadat het tweede ei is gelegd. Meestal is het dan zo dat bij 3 bevruchte eieren de uitkomst kort na elkaar zal zijn. De papegaaien zitten bij mij binnenshuis in kooien van 1.50 m breed, 1.50 m diep en 2.00 m hoog. De broedblokken zijn 60 cm hoog en hebben een bodemoppervlakte van 30 x 30 cm. Er wordt in de ruimte niet gestookt en ook geen extra verlichting toegepast. Zomer en winter staat er een raampje open waardoor voldoende frisse lucht de ruimte binnen komt. Bovendien gaat er nog een groot raam dagelijks een kwartier open. Dagelijks worden voer en drinkbakken schoongemaakt en alle dagen wordt de ruimte waarin de kooien staan grondig met de stofzuiger schoon gemaakt. De vogels trekken zich hier niets van aan, ook niet tijdens het broeden. Ze zijn er echt helemaal aan gewend.

Zo u merkt is dit geen spannend kweekverhaal, maar gewoon een verslagje over mijn ervaringen met twee stel heel rustige en lieve vogels. En mochten dit jaar de resultaten niet beter zijn, dan zijn de vogels er voor mij niets minder om.

Een staaltje grasparkieten.

Allereerst de standaard en de keurtechnische aanwijzingen voor kobaltblauw.

Masker en keelstippen:

Het masker is helder, diep en breed versierd met zes op onderling gelijke afstand geplaatste grote ronde keelstippen waarvan de buitenste gedeeltelijk overdekt zijn door de basis van de wangvlek. De stippen moeten in overeenstemming zijn met maskerbreedte en diepte.

Wangvlek:

Violet.

Keelstippen:

Zwart.

Algemene lichaamskleur:

Rug, stuit, borst, flanken en lendestreek, helder diep kobaltblauw.

Tekening:

Op wangen, achterhoofd, nek en vleugels, zwart omlijnd op een witte ondergrond.

Staat:

Lange staartpennen blauw-zwart, secundaire staartpennen blauw-zwart-wit-blauw-zwart.

Keurtechnische aanwijzingen:

Bij deze kleurslag kunnen we het verschijnsel zien dat de baardpunten kleurloos zijn door het ontbreken van melanine. Deze kleurloze baardpunten verbleken de lichaamskleur tot flets kobaltblauw. Ook in deze kleurslag zien we in de tekening vaak het zogenaamde opaline effect.

Wat is nu precies dat "opaline effect"? Om hier een goed begrip van te krijgen moeten we eigenlijk eerst eens naar belangrijke verschilpunten kijken tussen vogels uit de normaalserie en opalines.

Opalines:

Achternek en rug (mantel) hebben de algemene lichaamskleur, vaak begint dit ook al boven op de kop.

De onderkleur van de vleugels komt

overeen met de lichaamskleur.

Deze effecten worden veroorzaakt door de aanwezigheid van melanine in de baardtoppen van de veer waardoor deze veren de blauwstructuur krijgen.

Normalen.

De gebieden zoals bij de opaline omschreven zijn wit in de blauwserie en geel in de groenserie. Hier ontbreekt dus melanine in de baardtoppen waardoor ook de blauwstructuur in deze veervelden niet voorkomt.

Wanneer we als goedwillende doe-het-zelvers ons huis aan het opschilderen zijn komen we er na het klaren van het karwei weleens achter dat de verf behalve op het houtwerk ook aan de kleren is gekomen. Was de verf niet goed? Nee daar ligt het niet aan, ook de combinatie houtverf was prima. Het samengaan van kleding en verf was echter wel een probleem en zoals de ervaring leert moeilijk te ontwarren.

Het opalineffect bij de normale grasparkiet laat zich wel wat vergelijken met de combinatie kleding-verf. Het was niet de opzet en het is moeilijk te corrigeren. Jarenlang zijn opalines en normalen door elkaar gefokt. Van een normale man met kleuraanslag in de vleugels of in de nek werd gezegd dat hij split was voor opaline. Er zou dan sprake zijn van een onvolledige overheersing van de normaal factor over de opaline factor. Toch blijkt deze theorie niet op te gaan, er zijn namelijk ook normale poppen, die voor deze geslachtsgebonden factor niet split kunnen zijn die het toch tonen, evenals er mannen zijn met kleur in vleugels en rug die helemaal niet split zijn voor opaline.

De twee verschillende kleurslagen zijn een ongewenste vermenging van eigenschappen aangegaan.

Willen we de normalen weer goed van kleur krijgen moeten we voor het fokken van een goede stam de vogels uitsluiten die een overmatig opalineffect vertonen. Is er op die manier verbetering tot stand gekomen dan moet het opnieuw inkruisen van opalines verder worden vermeden, een vorm van specialisatie die in Engeland vrij gebruikelijk is.

De vogel op de afbeelding toont veel kleur in de tekeningsgebieden. Daarnaast is de tekening van de vleugels te grof en te onregelmatig. De houding moet vertikaler. De kop is aan de smalle kant en kan boven de ogen en de snavel wat meer welving tonen.

Tekst: Arie Versluis. Foto: Gerard Horst.

KALENDER 1988

De Rood- keelnachtegaal

Het woongebied van de Roodkeelnachtegaal strekt zich als een brede gordel uit over Siberië, van de Oeral in het west tot Japan in het oosten, van de Jenissei in het noorden tot Mongolië in het zuiden. De winter brengen deze vogels door in India en de Filippijnen. Soms dwaalt wel eens een exemplaar af naar Europa, want er zijn waarnemingen bekend uit Frankrijk, Italië en zelfs van Usland. De biotoop van het "roodkeeltje" zijn de natte naaldwouden van de taiga en open bossen met erg veel onderbegroeiing, graag nabij allerlei waterlopen. Daar wordt het nest gebouwd – nu eens geheel open en komvormig, dan weer gecieetelijk overkoepeld, afhankelijk van de ondersoort – in een dichte graspol op de grond, in kruidenvegetatie onder een struik en soms zelfs in een struik, even boven de grond. Het nest wordt gemaakt van stengels en vezels en gevoerd met fijner plantaardig materiaal, haar en plantepuis. Er worden 4-6 helder groenig grijze eitjes gelegd, die bruin-rode vlekjes en streepjes vertonen, die het dichtst bij elkaar staan aan de stompe pool. De eitjes worden door het vrouwtje in circa 14 dagen uitgebroed en de jongen worden ook alleen door "moeders" groot gebracht. Pa heeft het te druk met zingen. Het lied is krachtig en melodieus en wordt rustig voorgedragen. Het bevat veel heldere, luide toen en tal van imitaties. De roep is een luid fluitend "ié-iéluu" en soms "tsjek-tsjek".

De op de plaat afgebeelde vogel is een mannetje. Het vrouwtje heeft een witachtige keel en het bruin van het verenkleed is minder warm en diep. Ook de zwarte, nogal opvallende tekeningen van het mannetje ontbreken bij madame ten enenmale. Tijdens de balts laat het mannetje vooral zijn rode keel zien zoals de roodborst dit in ons land doet.

Meindert de Jong

Onze Harzervogels

door A. Plum

Het kweekseizoen heeft voor vele kwekers wederom een aanvang genomen en gaan we nu trachten om ons vogelvolkje weer uit te breiden met de nodige jonge vogels dit jaar. De liefhebbers die al reeds vroeg zijn begonnen hebben natuurlijk rekening gehouden met de nodige belichting en temperatuur voor de kweekparen. Zolang de dagen ons nog niet het nodige licht verschaffen, zijn we genoodzaakt om dit enkele uren aan te vullen met kunstlicht tot 10 à 11 uur per dag, wat we nodig hebben om de kweek behoorlijk te kunnen uitvoeren en vooral beginners moeten hier terdege rekening mee houden. Voor te beginnen met de kweek is het strikt noodzakelijk dat men de mannen en de poppen onderwerpt aan een strenge selectie op gezondheid. Bij de fokdieren moet het onderlichaam er uit zien als de kleur van uw hand en geen opgezet rood onderlijf vertonen. Bij het zien van paarse vlekken, kan dit te maken hebben met een ontsteking van de lever waar vaak weinig meer aan te doen is. Een dergelijke pop kan meestal nog wel lang leven, maar het is wel gevaarlijk deze nog voor kweek te gebruiken. Alvorens men met de kweek gaat beginnen, heeft iedere liefhebber de broedkooien van A tot Z gereinigd en zonnig gewit en de naden gevuld, dit voor het gevreesde ongedierte. Ik gebruik voor het te witten materiaal afwasbare latex muurverf. Ze worden er helder wit van en men heeft geen last van bladeren, zoals dit voorheen gebeurde met witkalk. Nu worden er wel eens vragen gesteld of dit nadelig is voor de vogels. Ik kan u zeggen, dat ik hier nog nimmer iets mee te doen heb gehad. Voor het ongedierte gebruik ik een Vapona strip en ik ben in mijn kweekkamer praktisch nog geen luis tegengekomen en mijn jonge vogels worden groot zonder gestoord te worden door dit ongedierte. De rode bloedluis is de grootste boosdoener voor onze vogels, want deze komt 's nachts bij de vogels om zich lekker vol te zuigen en overdag geniet ze ervan in de naden of op de bodem van het nestkastje.

Als nestmateriaal kan men mos of gedroogd gras gebruiken, wat men in het nestkastje legt en als de pop het kraambed zover in model heeft gedraaid, geef dan wat uitgepluisd touw. Ik koop meestal een rol sisaltouw, waar ik stukjes afknip van 3 à 4 cm en die ik daarna in een bakje met goed heet water doe zodat het touw vanzelf uit elkaar loopt. Bij touw gebruikt men lijm om het een vaste vorm te geven en zodoende lost het in heet water op en men heeft prachtig nestmateriaal. Waar poppen ook gaarne mee nestelen. Vilt of watten moet u absoluut niet gebruiken, dat dit materiaal de luchttoevoer van de eieren afsluit en dus de oorzaak kan zijn van afgestorven jongen in de eitjes. Wanneer de tijd van het leggen is aangebroken, neemt men de eieren er uit en vangt deze voor stenen eitjes. Bij het leggen van het vierde eitje, geeft men de eitjes weer terug. De bedoeling hiervan is dat zoveel mogelijk al de jongen gelijk het levenslicht zien.

En dan maar hopen dat de moeder een goede voedster is en de jongen de nodige verzorging geeft. Veel jonge liefhebbers zitten met dit probleem nog wel eens te kampen, maar vergeet niet, dat slechte conditie van de pop hier dikwijls de oorzaak van is. Vrijwel elke pop wil voeren als zij in goede welstand verkeert. Men kan dit euvel nog wel eens opvangen door groenvoer, zoals bladen van de paardebloem te verstrekken. Veel liefhebbers plaatsen de pop eerst in de broedkooi en wachten dan een tijdje tot de pop gaat nestelen.

Dan geeft men haar de man welke hiervoor is aangewezen. Niet altijd neemt de pop de man als levensgezel en kunnen er nog wel eens vechtpartijen plaatsvinden. Beter is het dan om de man maar weer weg te nemen en een dag later het nog eens te proberen, zo tegen het schemer en dan erbij te laten tot de andere dag. Meestal is het zo dat 's avonds en 's morgens de paring plaats vindt. Lukt dit niet dan zal men genoodzaakt zijn om de pop een man te geven die ze wel aanneemt. Mijn systeem is, eerst de mannen een

week of veertien dagen in de broedkooi en dan geef ik de toebedachte pop aan de man. Het is mij gebleken dat ik dan minder vechtpartijen heb, dan wanneer ik het andersom doe. Het is begrijpelijk dat de man zich dan een beetje thuis voelt in zijn woonvertrek en de pop veel eerder de man aanneemt. Bij het leggen van de eitjes kunnen zich een enkele keer wel eens problemen voordoen o.a. legnood. 's Morgens, zo tussen 6.30 en 7.00 uur legt het popje als regel haar eitje. Constateert men nu dat het popje dik op de bodem of dik op het nest zit, met uitstaande veertjes, dan heeft men te maken met legnood of liever gezegd, het popje kan haar eitje niet kwijt. Men neemt het popje uit de kooi en constateert dat het onderlijf opgezwollen is en rood van kleur. Het eitje kan men voelen en wel wat aan de grote kant. Hoe langer deze toestand duurt, hoe slechter het leven van de pop wordt. De oorzaak is vaak zwakte, slechte werking van de eileider of een ontsteking daarvan. Men brengt het volgende in toepassing. Laat enkele druppels koud water op het opgezette achterlijf van de pop druppelen. Het is wel aan te raden, erg voorzichtig te werk te gaan, want het kan wel eens gebeuren dat het eitje al direct te voorschijn komt. Daarom is het wenselijk om er een zacht doekje onder te leggen, dan valt het niet op een hard voorwerp. Als het mijn vogels wel eens overkwam heb ik het popje wel eens even onder een deken gelegd in bed en met succes. In geval dat het eitje niet wil komen kan men tot slot nog proberen om met een stompe naald wat olie in het ovarium aan te brengen, wel de olie iets verwarmen. Er wordt wel eens beweerd, dat wanneer een pop een eitje heeft gelegd en men laat de pop alsnog door de man bevliesen, de overige eieren welke de pop nog legt alle bevrucht zijn. Nu dit kan praktisch niet waar zijn, want de weg voor het sperma is niet meer vrij. Het tweede ei is dan namelijk in de eileider overgegaan en zodoende kan het sperma de eicel niet meer bereiken. De eieren worden dus

niet elk op een afzonderlijke dag bevrucht. Twee dagen voor het eerste ei is bevruchting nog mogelijk, doch daarna voor het eerste ei, is bevruchting onmogelijk door de aanwezigheid van dat ei in de eileider.

Dat een pop haar jongen in de steek laat komt zelden voor, tenminste bij een gezonde kwekerij. Alleen als de jongen geen levensvatbaarheid bezitten, het opfokvoer een verkeerde samenstelling heeft of de temperatuur te laag is. Jonge kanaries komen n.l. naakt ter wereld en worden in het begin de hele dag bedekt door de pop die alleen het nest verlaat om haar natuurlijke behoefte te doen, te eten of voedsel voor haar jongen te halen. Koelen de jongen in die periode te sterk af, dan zijn ze bij thuiskomst van de pop niet meer in staat de snaveltjes te sperren. De pop zal dan nog even proberen haar jongen te voeren, maar houdt er dan mee op en gaat rustig weer op het nest zitten. Door gebrek aan voedsel gaan de jongen daarna snel dood en na korte tijd verlaat de pop het nest. Met het oog op de temperatuur verdient het dan ook aanbeveling niet eerder dan half maart met de broederij te beginnen. De omstandigheden zijn inmiddels veel veranderd en bezitten vele woningen tegenwoordig centrale verwarming, wat voor de vroege beginners wel een uitkomst is en vooral voor de vele slechte koude dagen waar we hier nog wel eens mee te maken hebben.

Na de zesde dag kunnen de jongen geringd worden, tenminste die limiet staat er zo'n beetje voor. Wel verstandig is het om hier goed op toe te zien, want de ene pop voert sterker dan de andere en dan gebeurt het dat ze soms met de vijfde dag al geringd kunnen worden. Het beste ogenblik om jonge vogels te ringen is vóór het slapen gaan. Men loopt dan de minste kans, dat de pop zal proberen de ringetjes te verwijderen en daarbij de jongen uit het nest gooit. Als de jongen ca. drie weken oud zijn, verlaten zij meestal het nest en beginnen al gauw mee te pikken van het eivoer en raapzaad. Dit laat-

ste is echter voor de weke snaveltjes nog te hard en dus is het verstandig het zaad op het aanrecht met b.v. een fles wat fijn te rollen, waardoor de schil breekt en het zaad voor de jonge vogels gemakkelijk te verorberen is. Voor het hard worden van de snavel zgn. enkele weken mee gemoeid, zodat het nog een tijdje duurt voor ze het zelf kunnen pellen. Het geplette raapzaad kan men ook een beetje aanmengen met een beetje eivoer. Zodra de pop weer aanstalten maakt voor een nieuw legsel, is het wenselijk de jongen over te zetten naar een aangrenzende afdeling, waar de man ze nog een tijdje door de tralies heen blijft voeren. Het oude nest wordt tijdig verwijderd en nieuw nestmateriaal wordt ter beschikking gesteld. Hierdoor voorkomt men dat de pop niet de jongen kan plukken en ze rustig weer een nieuwe kraamkamer kan inrichten.

TWEE GAALIJS

Het is jammer dat er met vogelnamen nog steeds zoveel wordt gerommeld. Dit is ook het geval met de gaailijsters. Deze komen we bij de handelaren tegen als gaaien, spotlijsters, lijsters en maar weinig als gaailijsters. Echter de gaailijsters behoren tot de uitgebreide groep van timalies en niet tot één van de 3 eerder genoemde. Dus heren handelaren, en ook vele liefhebbers, doe er een beetje moeite voor en gebruik de juiste namen.

Vanuit de vogelimporten uit Taiwan komen ook diverse gaailijstersoorten mee. Twee ervan nl. de witkeel en de Formosagaailijster gaan we eens nader bekijken.

De Witkeelgaailijster, *Garrulax albugularis ruficeps*.

Van deze gaailijster zijn 4 ondersoorten

bekend, voorkomend van Pakistan oostwaarts tot aan Taiwan. De ondersoort *ruficeps* onderscheidt zich van de 3 andere doordat het roodbruine zich niet alleen op het voorhoofd bevindt maar doorloopt tot in de nek. Deze ondersoort komt alleen op Taiwan voor. We kunnen ze daar vinden op een hoogte van 900 tot 2100 m in dichte bossen.

Beschrijven is verder overbodig alleen de lengte kunnen we aan de hand van de foto niet aflezen, deze bedraagt ongeveer 28 cm. Geslachten zijn gelijk gekleurd, het is mogelijk dat het vrouwtje iets kleiner is.

De vogels komen in groepjes voor van zo'n 6 à 10 stuks, in de winter kunnen de groepen aangroeien tot ongeveer 30 vogels. Zoals alle gaailijsters zijn ze zeer beweeglijk en speuren alles af, ondertussen

wordt er d.m.v. fluittonen contact met elkaar gehouden.

Het voedsel bestaat hoofdzakelijk uit insecten aangevuld met vruchtjes en zaden. In de volière kunnen we dit dus vervangen door een goed universeelmengsel en wat fruit, ook het nodige levend voer mogen we niet vergeten.

Het nest wordt een paar meter boven de grond meestal in een vork van een tak gemaakt. Het bestaat hoofdzakelijk uit grassen, mossen en bamboeblaadjes. Normaal worden er 3 soms 4 eitjes gelegd. Deze zijn diep glanzend blauw en ongeveer 30 x 20 mm groot.

De Formosagaailijster, *Garrulax affinis morrisonianus*.

Deze gaailijster is ook weer endemisch voor Taiwan. De naam Formosagaailijster

Witkeel
gaailijster

ERS UIT TAIWAN

heeft de vogel te danken aan het feit dat het oorspronkelijk de enigste soort gaailijster op Taiwan was zonder dat er ondersoorten van bekend waren op het Aziatische vasteland. Nu wordt deze gaailijster, ook wel goudvleugelgaailijster genoemd, gezien als een ondersoort van de zwart masker of witbaard gaailijster, *garrulax affinis*. In totaal zijn er 7 ondersoorten die voorkomen van Nepal oostwaarts tot en met Taiwan.

Het grootste verschil tussen de ondersoort van Taiwan en de andere is dat de Formosagaailijster een wenkbrauwstreep heeft, hiervoor in de plaats hebben de andere een vlek beginnende achter het oog die in een flauwe boog ongeveer 1,5 cm naar de keel toeloopt. Verder is de baardstreep van de Formosagaailijster een echte streep en geen vlek zoals

bij de andere. De naam zwartmaskergaailijster komt door het feit dat bij de overige ondersoorten een groot deel van de kop bruinzwart en dus veel donkerder gekleurd is dan die van Formosa.

Hun lengte is ongeveer 26 cm. De geslachten zijn gelijk van kleur. Op Taiwan komen ze in groepjes voor, vooral in bamboebos en struikgewas worden ze veel gezien. Ze komen op een hoogte van 2000 tot 3500 m voor. Op het vasteland zijn ze zelfs tot op een hoogte van 4000 m gesignaleerd. D.w.z. dat ze gezien worden in gebieden waar het vriest en sneeuw ligt. Het nest is gelijk aan die van de witkeelgaailijster. Er worden doorgaans 2 à 3 blauwachtige eieren met roodbruine vlekjes gelegd.

Beide besproken gaailijsters komen we bij de liefhebbers regelmatig tegen, het

vormen van een koppel zal één van de problemen vormen om tot broedresultaten te komen. Zelf heb ik de Formosa gaailijster, en zoals de meeste soorten gaailijsters zijn het vooral qua gedrag zeer interessante vogels. Ze komen veel op de voorgrond en eten de meelwormen al uit mijn hand. Dit i.t.t. mijn roodstaart gaailijsters, *garrulax milnei*, deze leven iets meer teruggetrokken en komen al helemaal geen meelwormen persoonlijk afhalen.

Tekst: Jos Hubers

Foto's: Cees Scholtz/Kloeg,

Formosa
gaailijster

VOGELIMPORT S.J. DORPMANS

Nw. Vlissingeweg 49, 4387 AA West Souburg
Telefoon 01184-67069

Wij importeren uit Singapore, Argentinië,
Hong Kong, Mali, Tanzania en Senegal.

Wij ruilen regelmatig vogels in voor export

HENNEPVEZEL

GEHU-KOOIEN

Boomcateweg 10
7442 BH Nijverdal
tel.: 05486-16187

Wij zijn importeur van de **NIEUWE HENNEPVEZEL**. De ideale natuurzuivere bodembedekking voor al uw vogels.

Reeds verkrijgbaar bij:

Dierenspec. zaak **Litjens**, Weert, 04950-20007
Dierenspec. zaak **Hanissen**, Veenendaal, 08385-10183
Goals dieren centrum **Bussum**, 02159-31291
Zaadhandel **Deml**, Apeldoorn, 055-424564
Dierenspec. zaak **Scherer**, Zwolle, 038-531700
Dierenspec. zaak **Het Beest**, Den Haag, 070-455119
Dierenspec. zaak **Felican**, Leek, 05945-16679
Dierenspec. zaak **Schaver**, Ter Apel, 05995-1279
Dierenspec. zaak **Zoetman**, Glanerbrug, 053-612098
Dierenspec. zaak **Van Oss**, Ridderkerk, 01804-14292
Dierenspec. zaak **Gorkumse Molan**, Gorinchem, 01830-23654
Dierenspec. zaak **Brock**, Mill, 08869-51451
Zaadhandel **Van Rij**, Brielle, 01810-12020
Zaadhandel **Schaver**, Ter Apel, 05995-1279
Dierenspec. zaak **Grauwelman**, Zwanenburg (N.H.) 02907-4526
Dierenspec. zaak **De Borchmolen**, St. Oedenrode 04138-73510
Dierenspec. zaak **Schepens**, Best, 04998-95177
Dierenspec. zaak **Richel**, Uden, 04132-63385

OOK VERKRIJGBAAR VIA DE VAKHANDEL

BEKAERT-PARKIETENGAAS

12,7x12,7x0,65x1000 f. 103,-
12,7x12,7x0,65x1500 f. 157,-
12,7x12,7x0,65x2000 f. 205,-
19,0x19,0x1,05x1000 f. 121,-
19,0x19,0x1,05x1500 f. 172,-
19,0x19,0x1,05x2000 f. 242,-
16,0x16,0x1,20x1000 f. 191,-
19,0x19,0x1,45x1000 f. 195,-
19,0x19,0x1,60x1000 f. 227,-
25,4x25,4x1,60x1000 f. 176,-
25,4x25,4x1,75x1000 f. 205,-
25,4x25,4x2,05x1000 f. 254,-
50,8x50,8x2,05x1000 f. 132,-
25,4x12,7x1,45x1000 f. 238,-
25,4x38,0x1,75x1000 f. 169,-

Prijzen per rol van 25 meter.
Eik ander gaas leverbaar.
Prijzen vrijblijvend incl. Btw.
Levering van f. 150,- tot f. 750,-
zijn vrachtkosten f. 19,50,
Boven f. 750,- franco huis.
Levering door heel Nederland
Betaling op post-
rekening **245108**
TEL. 02510-43243
na 18.00 uur.

W. STIJGER HEEMSKERK

Van ei tot zelfst

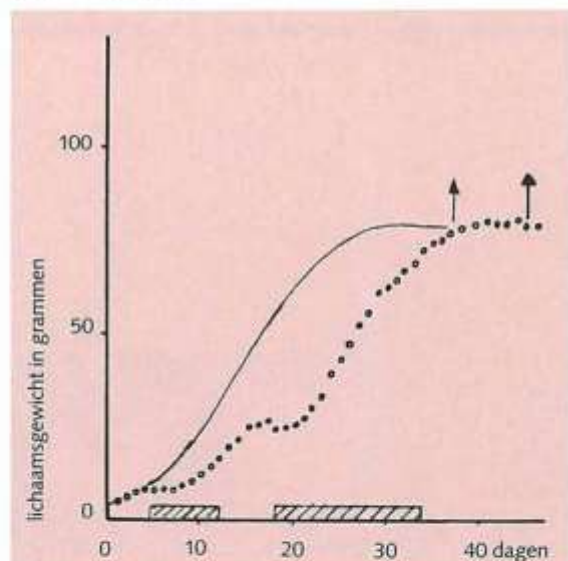
Over kunstmatig broeden en a brengen van kromsnaveligen

Door J. Vredenburg i.s.m. B. v.d. Rijdt

Wegvallen en herstellen van de kropfunctie

Wanneer de krop of het overige deel van het spijsverteringskanaal bij jonge kuikens niet goed functioneert, en er is geen sprake van overvoeren van de krop, dan is dit vaak het gevolg van een candida (gisten) infectie. Zoals reeds uiteengezet is dan het algemene beeld een traag werkende spijsvertering. Er wordt dan via het spijsverteringskanaal te weinig voedsel opgenomen waardoor het kuiken ook te weinig in gewicht toeneemt. Hoewel de afmetingen toenemen worden zij mager door een tekort aan voedsel, worden licht van kleur als gevolg van bloedarmoede en drogen door gebrek aan vocht langzaam uit. Zij sterven meestal binnen 10 tot 20 dagen na het uitkomen uit het ei door verhongering.

Bij een ernstige infectie kan de voedselverwerking zelfs geheel stil komen te liggen.

Figuur 11. Gemeten groeikurve van pruimkopparkiet met een verstoorde kropfunctie. Zoals in de groeikurve is te zien stopt het groeiproces twee maal, in dit geval als gevolg van een gisten infectie. Beide keren wordt deze met nistatine opgeheven, waarna het groeiproces zich normaal voltrekt. Voor uitleg zie tekst.

Wanneer we het genoemde beeld tijdig bemerken, kunnen wij in veel gevallen door geschikte maatregelen de functies en daarmee het groeiproces weer op gang krijgen. In figuur 11 is daarvoor een voorbeeld gegeven. Het gaat hier om een pruimkopparkietenkuiken dat in het eerste begin van de groeiperiode met candida is geïnfecteerd. Hoewel de groei normaal begint, zien wij deze na 4 dagen duidelijk verminderen. Het lichaamsgewicht neemt bijna niet meer toe en wijkt sterk af van de groei-

dige vogel

itend met de hand groot-

kromme die past bij gezonde jongen (in figuur 11 de getrokken lijn, die afkomstig is van figuur 10).

Door dagelijks toedienen van nistatine in het voedsel in een dosering van 50.000 tot 100.000 IE (internationale eenheden) per kg lichaamsgewicht per dag zien wij na een aantal dagen het lichaamsgewicht weer toenemen volgens de normale groeikurve. De dagen waarop nistatine aan het voedsel werd toegevoegd is in de figuur met arcering aangegeven.

De behandeling moet tenminste gedurende 14 dagen worden uitgevoerd. Doen we dit niet en stoppen we na een paar dagen de behandeling, dan krijgen de gisten toch weer de overhand, waardoor de voedselpassage weer stopt en het kuiken nauwelijks of geheel niet meer groeit. In figuur 11 is dat te zien op de 17e dag. Dit is het gevolg van het stoppen van de behandeling. Bij hervatting van de behandeling gedurende de periode die daarvoor staat herstelt zich o.a. de kropfunctie volledig en groeit het kuiken weer door volgens de getrokken groeikromme tot een gezonde en normaal volwassen vogel. Ten opzichte van de normale groei (getrokken lijn in figuur 11) is een verschuiving in de tijd opgetreden die niet meer in te halen is en waardoor ook het uitvliegen evenveel later gebeurt (vertikaal pijltje in de figuur).

Conclusie

Hoewel in verband met de leesbaarheid zeer veel details niet besproken kunnen worden, is toch een aan elkaar sluitend beeld geschetst van de belangrijkste facetten, die zich voordoen bij het kunstmatig bebroeden van eieren van kromsnaveligen en aansluitend, zonder uitval en zonder tussenkomst van enige oudervogel, grootbrengen van de kuikens.

Wij kennen nu het broedproces en het proces om jongen met de hand groot te brengen. Het laatste is vanaf ca. de zesde dag geen probleem meer. Derhalve behoeven in het vervolg goed bevruchte eieren, die niet door oudervogels worden bebroed, **niet als verloren** te worden beschouwd. Het zijn met name de soorten, die als bijzonder of zeldzaam worden aangemerkt, die als eerste in aanmerking komen om op de beschreven manier te worden grootgebracht.

Helaas is momenteel een algemene receptuur van het voedingschema bij het met de hand grootbrengen nog niet volledig te geven. Dit komt omdat het groeitempo soort gebonden is, waardoor het voedingschema per soort verschilt. Bovendien kennen we de invloed van de verschillende besproken externe factoren op de groei nog niet voldoende. Het onderzoek daaraan is nog gaande. Voor zover thans is te overzien zal eerst volgend jaar een algemeen recept zijn te geven, dat dan in dit tijdschrift zal worden besproken.

Betreffende de gebruikte voeding kan worden geconcludeerd, dat de geheel uitgegroeide zelfstandige en door en door gezonde vogels met een dik en strak kleurrijk verenpak verkregen zijn door het gebruik van primafarm. Immers, met primafarm, en met niets anders (afgezien van nutri-soja gedurende de eerste levensdagen) werden de kuikens met de hand grootgebracht. Daarmee, **mits op de juiste wijze toegepast**, heeft primafarm

ook hier bewezen gedurende de groeifase een uitermate geschikte voeding te zijn, juist omdat het, vanuit het vogel organisme gezien, een compleet voedsel is met een vrijwel optimale samenstelling en een passende zuurwaarde. Voor de volledige analyse zie Vredenburg (1986).

Ten aanzien van de in de inleiding aangehaalde uitspraak, dat met tamme vogels niet kan worden gekweekt, kan worden medegedeeld dat de vogels, die vorig jaar op de besproken wijze vanuit het ei zijn grootgebracht en nu reeds geslachtsrijp zijn, thans in het broedseizoen 1987 een normaal broedsel grootbrengen. Omdat deze vogels geen angst voor de mens kennen, kan men zonder enige verstoring van het broedproces een algehele nestcontrole doen en ook de jongen zonder paniek ringen etc. Daarbij is het interessant te weten of de jongen van deze tamme vogels zich, wanneer zij zelfstandig zijn, zich ook als tamme vogels zullen gedragen.

Verantwoording

Dank is verschuldigd aan Dr. Jan van Cutsum van Jansen Pharmaceutica (België) voor zijn inspanning bij het op kweek zetten van kropvocht monsters en bij het bepalen van de soorten en de aantallen bacteriën, aanwezig in de monsters. Ook een woord van dank aan de heer Ron van Dielen voor het aandragen van zijn broed- en opfokproblemen.

Literatuur

- van den Brande, J.L., Groeihormoon en de regulatie van de groei, 1979, Het Hormoon, Vol. XLIII, no. 1a.
- Brody, S., Grow rates in: Bioenergetics and Growth, 1945: 484-493, Reinhold Publ. Corp. N.Y., USA.
- Comptes-rendus des Journées d'Etudes sur l'écologie microbienne du tube digestif chez l'homme et les animaux, Paris, 25 et 26 Octobre 1984.
- Diefenbach, K., Kakadus, Horst-Müller Verlag, Walsrode 1982, pp. 75.
- Drent, R., Functional aspects of incubation in: Breeding Biology of Birds, Nat. Acad. Sci. 1970, Washington D.C., USA, pp. 262-311.
- Fuller, R., The importance of lacto bacilli in maintaining normal microbial balance in the crop, Br. Poultry Sci., 1977, 18: 85-97.
- Gedek, B., Probiotika in der Tierernährung: Wirkungen auf Leistung und Tiergesundheit, Kraftfutter, 1986, no. 3: 80-84.
- Hamburger, V., Hamilton, H.L., A series of normal stages in the development of the chick embryo, J. Morphol., 1951, 88: 49-92.
- Hamilton, L.H. "Lillie's development of the chick". An introduction to embryology, ed. Willier, B.H., 3e edition, Henry Holt and Comp N.Y., USA, 1952.
- Jonsson, R., Management of artificially incubated bird eggs by weight loss, Miami Zoo, Florida, USA, 1985.
- King, A.S. & Mclelland, J., Form and function in birds, 1979, Vol. I. Biology and comparative Phys. of birds, ed. Marshall).
- Melk- en zuiveltijdschrift, Jg.4, 1950; Jg.5, 1951; Jg.12, 1958; Jg. 15, 1961; Jg.22, 1968.
- NIZO, Mededelingen, nr 1, 1950, nr. 7, 1973.
- Paganelli, C.V. Ar, A. and Lamphier, E.H., the influence of pressure and gas composition on water vapor diffusion, Proc. Int. Union Physiol. Sci., 1971, 9: 436.
- Parks, J.R., A theory of feeding and growth of animals, Springer-Verlag, Berlin Heidelberg N.Y., 1982.
- Rahn, H. & Ar, A., The avian egg: incubation time and water loss, Condor 76, 1974, pp. 147-152.
- Rahn, H. & Ar, A., Paganelli, C.V., Misbet, I.C. and Whitton, G.C., Regulation of incubation water loss in eggs of seven species of terns, Physiol. Zool., 1976, 49: 245-259.
- Rahn, H. & Ar, A., Paganelli, C.V. and Ar, A., The avian egg: air-cell gas tension, metabolism and incubation time, Respiration Physiol. 1974, 22: 297-309.
- Romanoff, A.L. The fertilized bird's egg as a physicochemical system, Poultry Sci., 1978, Vol XIII, no. 5: 238-285.
- Romanoff, A.L. & Romanoff, A.J., The avian egg, 1979, John Wiley, N.Y.
- Roydybush T.E., Watkins, B. and Grau C.R., Some problems in hand raising cockatiels, Proc. 31 st Western Poultry Diseases Conf., 1983, pp. 162-164.
- Roydybush T.E. & Grau C.R., Solids in diets for hand raising cockatiels, Proc. 32 nd Western Poultry Diseases Conf., Davis, 1983.
- Torben Rüse, The probiotic concept - a review, Zootechnica Int., 1986: 62-66.
- Velu, J.G., Baker, D.H. and Scott, H.M., Protein and energy utilisation by chicks fed graded levels of a balanced mixture of amino acids, J. Nutr. 1971, 101: 1249-1256.

voedsel

De

Zwenkgras (Festuca)

Thijssje schrijft in zijn schitterende boek "Lente": "Als 't zomer wordt dan gaan de bloemen in de wei met het gras strijden om den voorrang. Het gras heeft zijn eigen bloemen: Wondermooie dingetjes. Maar ongelukkig wat klein en kleurloos, zoodat de wandelaar er niet op let..."

Maar wij, als echte liefhebbers van alles wat in de natuur groeit, bloeit en altijd weer boeit, letten wel op al die kleine wonderdjes rondom onze voeten. Ook de zwenkgrassen, die weliswaar wat hoger groeien, zijn onze aandacht waard.

Het zou te ver voeren om alle soorten hier te vermelden. Enkele soorten zijn zo zeldzaam, dat u grote kans hebt, ze nimmer te ontmoeten.

Een van de bekendste soorten is wel de Beemdlangbloem. Het weidegras bij uitnemendheid. Deze wordt zo'n 80 cm. hoog. Anders is dat met het Schapegras, dat wij op deze plaats reeds bespraken. Deze wordt slechts ongeveer 10 cm. hoog!

Terug echter naar de Beemdlangbloem, want deze is naast bijv. het Roozwenkgras het gemakkelijkst te vinden.

U moet dan in de hooitijd eens naar een weiland gaan. De bloeiende grasbloemen waarvan u verreweg de meeste telt is de Beemdlangbloem. Nu moet u niet in de wei gaan plukken, maar in de wegberm. Ook daar vindt u dezelfde bloemen. Die vormen geplukt en gedroogd voor bijv. sierduiven, kwartels en grote parkieten een ware delicatessen.

Waar de benaming zwenkgras vandaan komt is onduidelijk. In onze vertrouwde "Dikke van Dalen" wordt zwenken omschreven als zwaaien of van richting veranderen. Wellicht kunnen we het beste beide verklaringen aanhouden. Namelijk: het zwaaiende zwenkgras draait met iedere windrichting mee. Het wuift ons als het ware toe: Hier ben ik.

En mocht u het te moeilijk vinden om precies deze soort te zoeken, plukt u toch gewoon andere grasbloemen af. Die zijn even goed! In voedingswaarde voor uw vogels behoeven de verschillende grassoorten echt niet "om den voorrang" te strijden

P.J. de Penning

De Kwee

De sijs (*Carduelis spinus*) is samen met de putter en de goudvink één van de populairste kool-vogels. Het mannetje is wat mooier groen van kleur en heeft een zwart petje, het popje is meer grijs-groen en mist het zwarte petje. De jongen gelijken op het vrouwtje.

Gedrag:

Het sijsje is vooral een gewilde voliëre-vogel door zijn verdraagzaamheid tegenover de andere voliëre vogels. Ook onderling gehouden met andere Europese sijsensoorten zijn ze verdraagzaam.

De Zang:

Iedereen heeft weleens sijsjes gehoord - wie heeft dat niet? - en weet dan ook dat zij geen superieure zangers zijn. Het zingende mannetje laat een schetterend sijsliedje horen met een droevige uithaal op het einde! Vóór de broedtijd laat het sijsmannetje zich meer dan eens horen. Begrijpelijk, de man zoekt een popje! Met de zang van de pop is het niet zo best gesteld en beperkt zich veelal tot de lokroep of trekroep.

Met welke andere vogels kunnen sijsen gehouden worden?

Ons advies is, één paartje vogels in één en dezelfde ruimte onderbrengen. Is de voliëre echter dusdanig ruim dat er meerdere Europese vogelsoorten gehouden kunnen worden, dan kunnen we de sijsen bij de volgende vogels onderbrengen: putters, barmsijsen, huismussen, goudvinken, fraters, kneuen,

groenlingen en eur.kan. Bij gorzen en vinken raden wij u niet aan sijsen onder te brengen, dit vanwege de agressiviteit van deze vogels tijdens het broedseizoen (territorium).

Huisvesting:

Er is in de huisvesting van kweekpaartjes eur. vogels een duidelijke verandering de laatste jaren. We zien dat steeds meer kwekers zich gaan specialiseren. Het doel daarvan is ook om tot betere kweekresultaten te komen om meer aandacht te kunnen besteden aan de enkele paartjes die men houdt. Waren de Europese vogels enkele jaren geleden nog hoofdzakelijk siervogels, thans worden ze meer en meer gewaardeerd als kweekvogels. Was men tot voor enkele jaren terug van mening dat men alleen goede kweekresultaten kan behalen in grote begroeide voliëres, thans gaat onze voorkeur uit naar kleine overdekte en het liefst afgesloten voliëres, hierin worden de beste kweekresultaten behaald.

Hierbij gaat onze voorkeur uit naar een afdekking van doorschijnende hagelvaste platen, zodat een maximum aan licht en zon behouden blijft. Dit voorkomt voor een groot gedeelte bloed-

net de Sijs

Tekst: G. Veenhuizen
Foto's: A. de Bruijn.

mijtplagen. Deze parasiet heeft immers een voorkeur voor donkere hoekjes. Houdt wel rekening met de temperatuur op de hete zomerdagen, een flinke kalklaag kan al een oplossing bieden. Richt de voliëre zo mogelijk met de voorzijde naar het zuid-oosten. Een dichte voliëre voorkomt wind en inslaande regen en voorkomt bovendien ziekte-explosies door besmette vogels vanuit de buitenwereld, waarbij met name de huismus de boosdoener is.

De bodem is waarschijnlijk het belangrijkste deel van de voliëre en moet zo mogelijk droog blijven. Dit is in ons regenachtige landje alleen mogelijk bij een overdekte, bij voorkeur afgesloten ruimte. Fundering voorkomt bovendien ongewenst ongedierte. Houdt wel rekening met een goede luchtcirculatie.

Besluit:

De kweekruimte is van essentieel belang voor een goed kweekresultaat. Een klassieke open- of half-overdekte gezelschapsvolière met beplanting en zonder vaste vloer geeft geen goede kweekresultaten. Het aantal jongen is minimaal en het sterftcijfer ligt er hoog. Het aantal overlevenden zal zeker onvoldoende zijn om de verliezen te compenseren.

De voeding:

Een gering aantal vogels garandeert een betere controle op voedselopname en vermindert het risico op epidemische ziekte-uitbraken.

Hiermee komen we op een belangrijk onderdeel, dat echter bij iedere kweker wel anders is. Van een zekere uniformiteit is wel sprake, wat betreft de te verstrekken vitamines enz., echter niet wat betreft de samenstelling van de voeding. Hieronder volgt een samenstelling van een voedermethode van een kweker, die al jaren goede kweek resultaten behaalt.

4 kg. voliërezaad (geen kanariezaad), 4 kg wilde zaden, 1/2 kg sesam, 1/2 kg zonnepitten, 1/2 kg cnadij, 1/2 kg niger, 1/2 kg boekweit, 1/2 kg cichoreizaad, 1/2 kg kempzaad, 1/2 kg distelzaad. Vanaf februari tot einde maart wordt 1 kg gepelde haver toegevoegd. Voor de rest van het jaar is de mengeling hetzelfde. Nu de samenstelling van het eivoeder.

Vitaminen zijn niet noodzakelijk, wel eivoer. Caseïne van 1 liter melk (vers van de koe) en 3 soeplepels azijn, 1 koffielepel bambix, 1 hard gekookt eidooier, 1 koffielepel glucose, 1/4 koffielepel V-mix vitamine, 6 à 7 beschuiten, 1 koffielepel blauwmaanzaad, kemp- en nigerzaad, 1 soeplepel teuniszaad.

Het wintermenu bestaat uit de volgende samenstelling:

Januari: - maandag - eivoeder, dinsdag - appel, woensdag - mierpoppen, donderdag - eivoeder, vrijdag - groente (witlof, wortel en kool), zaterdag - meelwormen, zondag - groente.

Februari: maandag - eivoeder, dinsdag - fruit, woensdag - eivoeder, donderdag - miereneieren, vrijdag - eivoeder, zaterdag - groente, zondag - meelwormen.

Maart tot aan de kweek: maandag - eivoeder, dinsdag - groente, woensdag - eivoeder, donderdag - miereneieren, vrijdag - eivoeder, zaterdag - eivoeder gemengd met gekiemde zaden, zondag - meelwormen.

Dit dus dagelijks bij de gewone zaadmengeling. Andere voedselbronnen tijdens de kweek kunnen bladknopjes, vooral van de hazelaar zijn. Men moet vooral niet geloven in kunstmatige middelen, pep en hormonen.

Kleurmutaties:

De mutanten: de bruine, de agaastapel, de isabel en de 'gele' sijs.

Aan het begin van elke stam staat een kleurafwijkende stammoeder.

Een samengevatte uitleg: De wildkleurige sijs bezit donkerbruine tot zwarte pigmentkorrels die eumelanine genoemd worden en bruine pigmentkorrels die we feomelanine noemen.

Wat gebeurt er nu bij de kleurafwijkingen waarvan hier sprake is?

De bruine sijs: de bruine sijs heeft de ganse eumelanine omgebouwd tot bruine pigmentkorrels. Ze bezit geen zwarte pigmenten meer, alleen bruine. Deze kleurafwijking komt bij zeer veel vogels voor, denk maar aan de bruine merel, de bruine zanglijster, die allen het donkerbruin en het zwart uit het venkleed vervangen hebben door bruin.

De agaastapelsijs: deze heeft twee veranderingen ondergaan ten opzichte van de wildkleur. Op de eerste plaats is de bruine pigmentkleur, de feomelanine verdund door de agaastfactor en op de tweede plaats is de zwarte pigmentkleur, de eumelanine, verdund door de pastelfactor.

De isabelsijs: deze is ontstaan uit de bruine en de agaastapelsijs....

De gele sijs: is een kruising van de agaastapel man x agaastapel pop. Het resultaat hieruit is een nog verder opgebleekte "gele" sijs.

De erfelijkheid van de nieuwe kleuren bij de sijs:

Wie aandachtig het voorgaande gelezen heeft en iets afweet van de kleurschakeringen bij de kanaries zal gemerkt hebben dat daarbij dezelfde kleurveranderingen zijn voorgekomen. Dit mag ons niet verwonderen daar zowel de sijs als de kanarie groen gekleurde vogels zijn! Ook de erfelijkheidswetten die van toepassing zijn voor deze factoren zijn voor kanarie en sijs gelijk.

Tenslotte: hopen wij dat ook dit schrijven een volgende aanzet zal geven tot het meer kweken van Europese vogels. Wilt u hier meer over weten, informeert u dan eens bij de spec. club eur. vogels p/a J. Broere, Jongbloedlaan 31, 3769 BP Soesterberg tel. 03463-1976.

Volière van de maand

Op de foto's 1 en 2 is de volière van mijn vader, J.N.M. Wierix uit het West-brabantse Roosendaal te zien. De plannen voor deze volière kwamen op tafel, toen ons gezin in 1985 besloot te gaan verhuizen.

Het is overigens niet de eerste volière, die mijn vader heeft gebouwd.

bij onze vorige woning zijn er al eerder drie gebouwd, veranderd en weer afgebroken.

De eerste was een vrij grote waarin voornamelijk wildzang gehouden werd. Deze moest verdwijnen, omdat er op die plaats een garage moest komen. Later is er in de garage, die gelukkig groot genoeg was, een gedeelte afgemaakt, waar lange tijd tropische vogels werden gehouden.

Maar toen mijn vader door zijn werk in ploegendienst steeds minder tijd voor de vogels kreeg, is ook deze afgebroken.

Maar het duurde niet lang of het "gereserveerde" stukje in de garage werd weer opgeknapt en gereed gemaakt om vogels te gaan houden. Doordat ik mij ook voor deze hobby was gaan interesseren, konden we de vogels nu samen verzorgen. Er werd besloten Agaporniden te gaan houden en toen zijn we ook lid geworden van vogelvereniging "De Edelvanger" uit Roosendaal.

Voordat er verhuisd werd, moesten we aan de bouw van nummer vier gaan denken. Het duurde dan ook niet lang of de tekeningen hiervoor waren gereed. We verhuisden in november 1986, maar het

duurde toch tot maart 1987, voordat de eerste spade de grond in ging.

Eerst werd de vloer uitgegraven, die zo'n veertig centimeter dieper ligt dan de rest van de tuin. De volière steekt daardoor niet boven de schutting, die de tuin begrensd, uit. De vloer werd gestort, waarna op deze vloer muurtjes van ongeveer 75 centimeter hoog werden gemetseld. Tegen de houten schutting, die de achterkant en de zijkanten van de volière be-

grenzen, werden eerst masonietplaten gespijkerd. Hierop werd een dikke laag isolatie aangebracht, waarna de binnenzijde met dikke spaanplaten werd afgemetseld. Het dak is ook geïsoleerd en het plafond is van dezelfde dikke spaanplaat. Doordat bij het zetten van dubbel glas in de woning er nogal wat ruitwerk voorhanden kwam, werd besloten om de kozijnen zo aan te passen, dat deze ruiten hierin pasten.

Omstreeks juni 1987 was het karwei geklaard en konden ook onze Agapornissen, die tot die tijd in de garage gehuisvest waren, hun nieuwe woning in gebruik nemen.

De volière bestaat uit een binnenkooi, een binnenren en een buitenren.

Via twee draairamen (een groot en een klein) kunnen de vogels van binnen naar buiten. "Rond" de buitenren ligt de vijver om katten e.d. op een afstand te houden. Omdat de vogels toch nog angstig werden als een kat in de tuin kwam, werd de volière en de vijver beveiligd met schrikdraad. Ook is de volière aangesloten op het huisalarm. 's Avonds gaat er automatisch eerst TL-licht branden. Als dit op een gegeven ogenblik uitgeschakeld wordt, dimt een op hetzelfde moment ingeschakelde gloeilamp af tot het donker is. 's Morgens gaat dit precies andersom: eerst dimt de gloeilamp langzaam op tot de volle sterkte, waarna de TL-verlichting aangaat. Mocht het in de zomer te warm worden, dan schakelt een

ventilator in, die de warme lucht afvoert, zodat het binnen aangenaam blijft. In de binnen- en buitenruimten zitten een koppel Bourk's parkieten, een koppel Turquoise parkieten en een koppel witte Valkparkieten. De rest van de binnenkooi bestaat uit kweekkooien met voornamelijk Agaporniden, maar inmiddels zijn er ook al drie koppels kanaries aangeschaft. Voorjaar 1988 hopen we met de eerste kweek te beginnen. Mocht het niet goed gaan, aan de huisvesting zal het zeker niet liggen!

P.J.M. Wiericx, Roosendaal

De derde foto toont u het resultaat van de gezamenlijke inspanningen verricht door de leden van de Vughtse vogelvereniging De Goudvink. Met materiële hulp van diverse bedrijven in Vught, bouwden de leden van die afdeling op het terrein van het Bejaardencentrum Huize Elisabeth, een zeer fraaie volière. Op een fundering van 70 cm met daarop nog een 40 cm schoon metselwerk is het geheel tot stand gekomen. De binnenkooi is opgetrokken uit rabatdelen en aan de binnenzijde afgewerkt met eternitplaten. Tussen buiten- en binnenwand is isolatie aangebracht. De binnenkooi is 5 x

2,50 meter met daarin een aparte verzorgingsruimte compleet met aanrecht, ziekenboeg en zaadopslag. In die binnenkooi is een vitrine gebouwd waarin elke maand 'de vogel van de maand' wordt gepresenteerd. De buitenvlucht is 5 x 3 meter en is voor eenderde overdekt. Via een schakelklok wordt de elektrische verlichting geregeld.

De bevolking bestaat uit tropische vogels zoals nachtegalen, buul-buuls, kardinalen en veel kleine soorten. Vanzelfspre-

kend ontbreekt ook de kanarie niet. Aankoop van de vogels en de verzorging van het geheel berust in handen van De Goudvink waarvan de leden ook de bloembakken rondom de volière verzorgen.

Het is een schitterend geheel en denk er aan dat er zeer veel bejaarden maar ook anderen er heel veel plezier aan beleven. Bestuur en leden van onze afdeling kunnen met recht trots zijn op hun werk.

ALPINE-AIR

negatieve ionen generator
BETROUWBAAR EN UITERST DOELTREFFEND

ALPINE-AIR, de nieuwste generatie negatieve ionen generatoren, wordt al reeds jaren met veel succes in europa en amerika verkocht. Dit wordt mede bewerkstelligd door zijn uiterst betrouwbare en doeltreffende werking.

De ALPINE-AIR negatieve ionen generator ZUIVERT de lucht van zwevend stof (een plaag in iedere vogelkooi, en een bedreiging voor de gezondheid), stank, bacteriën, virussen, stofmeel, rook etc. en zorgt voor een natuurlijk evenwicht. ● De Alpine-AIR zorgt voor een zuivere lucht, gezondere vogels, dus betere broedresultaten, voorkomt allergie en cara-klachten, en minder kans op ziekten. ● De ALPINE-AIR zuivert zelfs hele stoffige ruimten tot maar liefst 50 m³, montage is eenvoudig, en u krijgt een duidelijke gebruiksaanwijzing. ● De werking kan ook eenvoudig worden gecontroleerd met de ionen tester die er GRATIS wordt bijgeleverd. ● U krijgt 2 JAAR GARANTIE en als er dan iets mee is... het kan haast niet maar toch? dan krijgt u gewoon een nieuwe ALPINE-AIR, zonder enige kosten, dat bedoelen wij met garantie.

Normaal **f. 199,-** compleet met beugel **f. 179,-**. TNO GETEST.

IN 3 TERMIJNEN BETALEN EN TOCH ZONDER KOSTEN? Ja, d.m.v. bankcheques, girobetaalkaarten etc., en elke aanvraag behandelen wij natuurlijk strikt vertrouwelijk! NOG VRAGEN? Aarzel niet, bel (van 9.00-17.00 uur) of schrijf ESVE, geheel vrijblijvend, Wij zitten er voor!

Importeur:

OOK VERKRIJGBAAR
VIA UW DIERENSPECIALZAAK!

Postbus 10 - 4740 AA Hoeven - tel. 01659-4488
BANKREKENINGNUMMER: ABN 52.68.53.719
GIRONUMMER: 5545512

ysel

De

Kweek met de Andean parkiet

De Andean parkiet is een parkiet die tot het geslacht *Bolborhynchus* behoort en dat geslacht bestaat uit de volgende soorten.

Bolborhynchus aymara

Bolborhynchus lineola (1 ondersoort)

Bolborhynchus aurifrons (3 ondersoorten)

Bolborhynchus ferrugineifrons

Bolborhynchus orbygnesi.

De latijnse naam van de Andean parkiet

is *Bolborhynchus orbygnesi* en is een overwegend groene vogel. De onderzijde is lichter groen dan de rugzijde, voorhoofd en wangen zijn geelachtig groen. Het buitenste gedeelte van de primaire vleugelpennen is violetblauw, de onder-

Kleurkanaries

De standardeisen in praktijk

Isabelivoor

Het pigmentbezit van een isabelivoor mag slechts minimaal ontwikkeld zijn. De pigmentbestreping op de rug, bruin eumelanine, mag absoluut niet donker en sterk sprekend zijn. Het phaeomelanine, het tussenliggende bruin, mag eveneens niet in grote hoeveelheid aanwezig zijn. Men moet een zacht vloeiend lichtbruin rugdek zien. De vleugel- en staartpenen mogen niet te licht maar ook niet te donker zijn. Ze moeten in overeenstemming wezen met het rugdek. Op de borst en flanken moet een lichtbruin waas te zien zijn. Het bruin pigment moet over het gehele lichaam egaal verdeeld zijn. De bijkleur, de ondergrond, is geel met ivoorfactor. De ivoorfactor zorgt er voor

kant van de vleugelpennen zijn bruin-groen en de staart is groen. De snavel is groen-grijs, de iris donkerbruin en de poten zijn vleeskleurig.

Ze komen voor in het Peruaanse Andesgebergte en geven de voorkeur aan beboste heuvelachtige gebieden die boven de 1500 m hoogte liggen. Ze trekken in het voorjaar wanneer de temperatuur merkbaar hoger wordt naar lager gelegen gebieden, zo tussen de 500 en 600 meter hoogte om daar te gaan nestelen. Over het soort nest en het aantal nakomelingen is echter weinig of niets bekend.

Mijn vogels kocht ik in Nederland bij een importeur in 2 partijen, beide malen 6 stuks.

Ze werden in de nazomer samen in een grote volièrre van 6 meter lang, 1 meter breed en 2 meter hoog geplaatst, waar ze zonder onderlinge schermutselingen enkele maanden verbleven. In de winter heb ik ze naar binnen gehaald.

In juli 1985 verhuisde ik en had ik niet meer de beschikking over buitenvolièrres. Kweken deed ik boven op zolder waar ik broedkooien had van diverse afmetingen. De zolder was goed geïsoleerd, de temperatuur kwam in de winter niet beneden de 13°C en werd verlicht met enkele daglicht TL buizen.

Verder had ik een Wolro luchtreiniger van het type amcor staan, waarop ik 4 elementen had aangesloten. Volgens mij werd hierdoor veel stof afgebroken waar-

door het leefklimaat voor de vogels veel en veel beter werd.

Ik had op deze zolder dan ook uitstekende kweekresultaten met diverse parkietsoorten, zie bijv. Onze Vogels no. 1 '87, bladz. 8.

Omdat bij Andean parkieten tussen man en pop geen of nauwelijks onderling kleurverschil is, had ik ze op goed geluk bij elkaar geplaatst. Als broedruimte kregen ze 'n kooi type van Keulen breed 1 meter. De nestkast liet ik bij deze vogels in de originele staat, bracht echter wel onder het invlieggat een verhoging aan waardoor het broedgedeelte lager kwam te liggen en kleiner van oppervlakte werd. De bodem van dit overgebleven broedgedeelte bedekte ik met een ±2 cm dikke laag turfmoalm vermengd met schaaftel hetgeen ik nat maakte en goed aandrukte. Over dit mengsel kwam cocosvezel te liggen.

Bij één stel werd op 6-5-'86 het eerste ei gelegd, totaal werden 6 eitjes gelegd die allen uitkwamen, het eerste op 1-6-'86. De jonge Andean parkieten hadden de eerste paar weken een zeer dichte dorsbevedering die grijs-zwart van kleur was, na enkele weken kwam de originele bevedering door.

De jongen groeiden voorspoedig, na ongeveer 12 dagen kon ik ze ringen met 5 mm ringen. Ze verlieten na ongeveer 6 weken het nest maar doken bij onraad weer snel het nest in. Slapen deden ze ge-

zamenlijk met hun ouders in het nest-blok.

Als voer kregen ze een mengsel zaden voor agaporniden, tijdens de kweek gekiemde zaden met eivoer, 'n stukje witbrood en af en toe wat fruit.

De jonge vogels leken op de ouders, de poten waren de eerste maanden echter grijs-zwart gekleurd.

In 1986 heeft dit koppel 3 nestjes grootgebracht die varieerden in aantal.

In februari 1987 ben ik weer verhuisd en heb ze weer geplaatst in een kweekruimte binnen, waar ze ook nu weer in een van Keulen broedkooi van 1 meter zitten. Ook hier moet ik bijverlichten met daglicht TL buizen en heb ik ook de eerder genoemde Wolro luchtreiniger weer geplaatst.

Op 25-5-'87 heeft hetzelfde koppel het 1e ei gelegd, en 24 juni zijn 2 jongen aanwezig.

Het zijn erg rustige vogel die geen storend geluid produceren.

Tekst: W.H.E. Verstraeten
Foto's: Thomas Brosset

dat de bijkleur niet zo duidelijk sprekend is en daarom zal er meer geel dan normaal aanwezig moeten zijn om die bijkleur goed waar te kunnen nemen. De ivoorfactor vervlakt de kleuruiting en vandaar de noodzaak tot een hoger geelbezit. Met een goede schimmelverdeling, samen met de juiste geefactor en de ivoorfactor zal de zachte bijkleur het best tot uiting komen. Voor wat de schimmel-factor betreft, niet te zwaar maar ook weer niet te licht.

Kweekadvies

A) Isabel split voor ivoor man maal isabelivoor pop, beiden met een lichte en egale schimmelverdeling. De man met een goed geelbezit, de pop met de ivoorfactor en toch een duidelijk waarneembare bijkleur. Beide vogels moeten een vloeiend rugdek bezitten, dus niet te streperig of te veel tussenliggend bruin. B) isabelivoor man maal isabelpop zonder

ivoorstructuur, lichte schimmelverdeling en een goed geelbezit. Hieruit komen isabelivoor poppen en de mannen zijn isabel split voor ivoor. Wat het pigment betreft, geldt hetzelfde als gezegd bij paring A. C) Isabelivoor man maal isabelivoor pop. Lichte schimmelverdeling. Wat de bijkleur aangaat, het zal bij deze paring moeilijk zijn om die in de juiste tint in het nageslacht te krijgen of een van de oudervogels moet een goudgeelivoor zijn die op het rugdek wat schimmel laat zien. Zogenaamd 'melig' op de rug is. De isabelivoor is een schimmelvogel waarbij men wel in de gaten moet houden dat de bevedering op de rug ook weer niet te lang wordt. Te veel schimmel is ook weer niet goed.

Veel voorkomende fouten

Pigment: Rugduk te streperig, niet vloeiend. Rugdek te bruin. Geen of te zwak pigment op de flanken. Te lichte

vleugel- en staartpennen of te donker. Bijkleur: Kleur te diep, niet diep genoeg of niet zuiver. Schimmelverdeling niet egaal. Te veel of te weinig schimmel.

Bijkleur op de flanken, dijen, onderlichaam en/of borst te licht.

Voor de tentoonstelling is de pop het best geschikt. Zij benaderen veelal het dichtst de omschreven standardeisen. Over het algemeen zijn de mannelijke exemplaren te streperig en laten zij ook te weinig vloeiend bruin zien op bijvoorbeeld de borst, boven de snavel, op de schouders, flanken of rug.

Piet Verdult

DE ZEBRADUIF

Wie met Kerstmis vanuit Indonesië een kerstkaart zou ontvangen met een voorstelling, zoals op de foto te zien is, zou toch wel enige verklaring nodig hebben, om te kunnen begrijpen, wat al die mandjes toch wel betekenen. Ze wijzen op een folklore, een wedstrijd met zebraduiven, waar de bewoners van Java verzot op zijn.

Ze houden er "zangwedstrijden" mee en ofschoon wij het woordje "zang" het liefst reserveren voor de z.g. zangvogels, in Indonesië wordt het koeren van deze duif ook "zang" genoemd. In Nieuwegein woont een zekere G.M. Janssen, die er erg veel van weet.

Vóór zijn vertrek naar Nederland in 1958, nam hij intensief deel aan deze wedstrijden en beleefde er veel plezier aan.

Hij attendeerde de redactie van "Onze Vogels" op het bestaan van deze duivensport en omdat ik destijds in ons vogelblad de aandacht gevestigd heb op de vredesduif, die er aan verwant is, stuurde de redactie mij zijn brief door met het verzoek met hem daarover eens contact op te nemen.

Met de bedoeling er een artikel over te schrijven, zocht ik de familie in Nieuwegein op en werd er zeer vriendelijk ontvangen.

Uren lang kan de Heer Janssen over deze sport praten en ik wil proberen u hiervan een resumé te geven.

De zebraduif was – helaas verleden tijd – een veel voorkomende vogel in Indonesië.

Hele zwermen vlogen er van rond, vooral in de droge landbouwgebieden van Midden-Java, die grenzen aan de arealen "djatibomen (teakhout) en in mindere mate ook op de andere eilanden, zoals Sumatra en Bali.

Maar door de intensieve vangst in Indonesië, die onbelemmerd door gaat het gehele jaar door – ook in de broedtijd – heeft ook de zebraduif het zwaar te verduren.

Tijdens de overheersing door Nederland was het vangen van vogels in de broedtijd verboden (van mei tot en met augustus).

Omdat er in Indonesië zo geen sociale voorzieningen zijn en de vogelvangst vooral door de armen wordt beoefend, ontnemt de regering hen niet graag hun boterham.

Maar als iedere knaap vrij rond mag lopen met een buks en iedere vogel kan

De Heer G.H. Janssen met typische koor

neerknallen die voor zijn loop komt, laat het zich aanzien dat het landschap in Indonesië straks zo stil is als in de woestijn.

Ook in Zuid-Sumatra, waar een grote ontbossing plaats vond om de emigranten uit West-Java aan grond te helpen, streken zwermen zebraduiven uit de bossen neer op de ontgonnen landbouwgronden.

Deze duiven werden intensief gevangen, want er is altijd nog vraag naar, zowel in Jakarta als in het buitenland.

Zo is het gegaan met zoveel mooie vogeltjes en waar vroeger rijstvogels met zwermen rondvlogen op de rijstvelden en mooie watervogels de wormen oppikten achter de ploegers op de sawa's, zijn het er nu nog maar enkelingen, allemaal weggevangen voor de export of doodgeschoten voor de consumptie. Al zijn dus de zebraduiven sterk in aantal teruggelopen, de echte liefhebbers weten ze, al zijn ze wat duurder, nog wel te bemachtigen.

Zodoende kan de sport blijven bestaan. Op gezette tijden en op bepaalde plaatsen worden er op een grasveld zo'n 140 palen neergezet, ieder van zo'n 10 meter

lengte. Toppers van overal, zelfs van Singapore, Sumatra en Thailand, worden per vliegtuig naar Java vervoerd en aan iedere paal wordt een bamboekooitje naar boven gehesen.

Nu kan de wedstrijd beginnen. Keurmeesters lopen langs de palen en beoordelen de "zang" van iedere duif, natuurlijk een gekoer van jewelste.

Onder een overdekt podium zitten de notabelen van de streek, vaak de gouverneur en de burgemeester.

Alle toeschouwers wachten met spanning af welke duif de kampioen wordt en welke de tweede, derde enz. prijs behaalt.

Geldprijzen worden er niet gegeven, alleen bekertjes en een getuigschrift, zoals dat ook bij ons plaats vindt op de tentoonstellingen.

Ná de wedstrijd is er echter wel een maaltijd voor de deelnemers en de clubleden. U begrijpt wel dat duiven die zo'n prijs in de wacht slepen, een hoge waarde hebben bij eventuele verkoop.

Die zijn dan waard wat een gek er voor wil geven, maar bedragen van 250.000.- -roepia's zijn geen zeldzaamheid en als u

dan weet dat een roepia 0,85 ct. waard is, kunt u zelf berekenen wat dat in gulden uitmaakt. U begrijpt ook dat zulke duiven met de grootste zorg omringd en verzorgd worden en het is meestal dan ook daár aan te danken dat zij een hoge leeftijd bereiken van zelfs **boven de 30 jaar**.

Bij de familie Janssen zitten twee zebra's in de woonkamer, een achtstal in de berging en dan nog een tiental buiten in de volière.

Toppers zijn er niet bij, maar op een casetebandje kreeg ik te horen, tot welke zangprestaties zo'n topper komen kan. Mooie namen dragen die beroemdheden, zoals Primadona, Rindu, Jaipong en Sultan, die zeker op 30.000.000. roepia's gewaardeerd zou worden. De best gekwalificeerde zebra's komen tegenwoordig uit Thailand (Bangkok), **alwaar men ze nu zelf kweekt**.

Deze eigen kweekvogels zijn ook gering en mocht u bij een opkoper zo'n geïmporteerd exemplaar tegenkomen, dan doet u de Heer Janssen een plezier hem daarvan in kennis te stellen.

Kerstkaart

Notabelen en clubleden hebben de ereplaats

Het "songfestival" van de zebra-duiven

Zijn adres is: G.M. Janssen, Accordeonlaan 32, 3438 G.D. Nieuwegein.

Ook zaten er bij hem twee Timor-duiven in de berging.

Deze soort lijkt op een vorm tussen zebra- en vredesduif.

De borststrepen lopen bij deze Timor-duif net als bij de Vredesduif door en hij heeft gele oogranden. Ook zijn roep verschilt wat van de zebra-duif.

Nog met een ander soort vogel hield men vroeger zangwedstrijden op Java.

Het is een lijsterachtige verschijning met een grijs-grauw verenpak, die in Java *cicarawa* wordt genoemd.

Een Hollandse naam is mij er niet van bekend.

Eigenlijk komt deze vogel uit Sumatra, waar hij als een echte bosvogel leeft.

Bij het horen van zijn zang waan je je in een oerwoud.

Wegens de geweldige ontbossing op Sumatra, vele Javanen zijn hierheen geëmi-

greerd, mag deze vogel vandaar niet meer worden uitgevoerd.

Naar de Hr. Janssen beweert, waren ze vroeger in ons land nog te koop, maar reeds toen behaalde ze een prijs van circa f 300,-

Al met al bleek de tijd te kort, want de Heer Janssen is een goede causeur en is er zo maar niet over uitgepraat.

Onder het genot van een Indische rijsttafel werd ik omringd door het geroep van de zebra-duiven en ook zijn Timorezen deden dapper mee. Wel is zeker, dat ik van nu af aan mijn zebra-duiven in de volière met heel andere ogen ga bekijken, al weet ik uit ervaring dat ze bij mij geen drukke roepers en buigers zijn.

Maar in Indonesië wordt deze duif "geluksvogel" genoemd en een beetje geluk in de volière hebben wij liefhebbers altijd nodig.

A.C.J. Fick.

Waarom zijn vogeleieren zo groot?

Zoals bekend zijn vogels luchtdieren. De lucht is hun leefmilieu, gekenmerkt als dit is door snelle temperatuurwisselingen en droogte. Voortdurend worden luchtdieren bedreigd door een te groot waterverlies als gevolg van verdamping. Veel meer dan in het water worden vogels nu eens aan snelle en sterke verwarming blootgesteld dan weer aan een plotseling sterke afkoeling.

Vogels behoren tot de vliegende dieren. Het principe van het vliegen bestaat in het in de lucht brengen en houden van het eigen lichaamsgewicht tegen de zwaartekracht in. Daarvoor zijn vleugels vereist. Bovendien dienen de luchtweerstand en het gewicht zo laag mogelijk te zijn.

Als warmbloedig dier houdt de vogel de lichaamstemperatuur door verbrandingsprocessen constant op 38 tot veertig graden Celsius, onverschillig of de luchttemperatuur plus veertig graden Celsius of min tien graden Celsius is.

Het dier heeft een groot aantal voordelen als gevolg van het vliegvermogen gecombineerd met warmbloedigheid. Zo geeft vliegen een snelle verplaatsing, een snelle overwinning van afstanden en een reusachtige uitbreiding van de actieradius. Door warmbloedigheid wordt de vogel onafhankelijk van de omgeving, in het bijzonder van de koude, onverschillig of het nu de kou van de poolstreken is of die van de hogere luchtlagen. Geen enkele andere diergroep blijkt die onafhankelijkheid van het milieu bij gelijktijdige vergroting van de actieradius zo ver en zo perfect ontwikkeld te hebben dan juist de vogels.

Toch zijn voor het luchtleven, het vliegvermogen en de warmbloedigheid grote aanpassingen van de lichaamsbouw en de lichaamsfuncties nodig. Vogels hebben die inderdaad. Hier wordt er slechts op ingegaan of die functies verband houden met de in de titel gestelde vraag: Waarom zijn vogeleieren zo groot?

Door geen andere diergroep worden zulke grote eieren geproduceerd als de vogels dit doen. Men zou hier bijna geneigd zijn om in dit opzicht van recordzucht te spreken. De struisvogel *Struthio camelus* houdt onder de recente vogels ongetwijfeld het record met vrijwel vijftien centimeter eieren, die elk een gewicht hebben van 1.5 kilogram. De verhouding tussen het gewicht van het lichaam en dat van het ei is in geen andere groep zo extreem klein als bij de vogels.

Ook blijkt er geen andere diergroep te

zijn, die eieren met zulke harde schalen produceert als de vogels, met uitzondering van enige reptielen. De eieren worden ook nergens met zo grote tussenposen gelegd als bij vogels. De prenatale zorg en de zorg voor eieren en jongen is bij geen enkele andere diergroep zo intensief. Door vogels worden immers kunstige nesten gebouwd, wordt met grote toewijding gebroed en worden de eieren regelmatig gekeerd. Onwillekeurig vraagt men zich af waarom juist al die records bij de vogels worden aangetrof-

Prof. dr. A. Stolk

fen, waarom ook niet bij vissen bijvoorbeeld, bij kikkers, padden, salamanders, slangen, schildpadden en hagedissen? Waarom ook niet bij de zoogdieren en de mens?

Het vliegvermogen van de vogels blijkt te vallen en te staan met het lichaamsgewicht. Met het oog daarop hebben de vogels daarom in de loop van de evolutie overal in hun lichaam gewicht uitgespaard, zelfs in de voortplantingsorganen. De kip heeft immers slechts één eierstok en slechts één eileider, waarin binnen 24 uur een ei rijpt, dat vervolgens wordt gelegd. Dit proces herhaalt zich al naar gelang de vogelsoort verschillende malen achtereenvolgend. Door dit na elkaar leggen van de eieren (over enige tijd gespreid bijgevolg, wat elders in het dierenrijk onbekend is) wordt vermeden dat de vrouwtjes door een te grote eierballast bij het vliegen worden gehinderd of zelfs in het geheel niet meer in staat zijn om te vliegen.

Vogels zijn niet alleen warmbloedig, maar ook voor de zich ontwikkelende jongen is een constante temperatuur van 35 tot 40,5 graden Celsius vereist. Verlaat een merelvrouwtje haar broedsel voor meer dan twee uur, dan kan dit voor de embryo's in de eierschalen gevaarlijk worden en voor de andere vogelsoorten kunnen overeenkomstige waarden worden opgegeven. Daalt de temperatuur in het inwendige van het ei onder de 25 gra-

den Celsius, dan sterven de jongen zeer snel, onverschillig hoe ver de ontwikkeling is voortgeschreden. Omdat de jongen tijdens de ontwikkeling niet zelf voor de vereiste warmte kunnen zorgen, terwijl de luchttemperatuur veel te veel aan schommelingen onderhevig is, zijn ze in dit opzicht geheel op de ouders aangewezen. Bij sommige soorten is aan één van de ouders die verzorgingstaak toebedeeld.

Een ontwikkeling in het constant warme moederlichaam, zoals dit bij de zoogdieren en ons mensen wordt gezien, blijkt in het geheel niet in aanmerking te komen, omdat de opgroeiende jongen een te grote belasting voor de moeder zouden zijn bij het vliegen.

De moeder is bijzonder sterk aan de eieren gebonden en op het eerste gezicht lijkt dit een groot nadeel te zijn. Bij vergelijking van de ontwikkelingsstadien van vogels met die van reptielen, die als koudbloedige dieren hun eieren geen warmte kunnen verschaffen en ze dan ook aan andere warmtebronnen, zoals de grond, toevertrouwen, dan betekent het broeden een geweldige verkorting van de ontwikkelingsstijd te zijn. Terwijl de ontwikkelingsstijd bij reptielen tussen zestig en vierhonderd dagen duurt, bedraagt deze bij de vogels gemiddeld maar 25 dagen. Uiteraard is dit van groot belang, omdat embryo's volkomen weerloos zijn tegenover de vele gevaren die hen voortdurend bedreigen.

Wel dient hier een uitzonderingsgeval op de regel te worden genoemd en wel dat van de tijgerpython *Python molurus* die de eieren actief verwarmt zodra de buitentemperatuur beneden 33 graden Celsius daalt.

Kan echter de ontwikkeling van de vliegende vogels slechts buiten het moederlichaam plaatsvinden, dan moet het vogelvrouwtje de bevruchte eicel voldoende voedingsstoffen meegeven en dit voedselrijke ei bebroeden. Dit is dan de verklaring voor de grootte van de vogeleieren. Broeden kan men als warmte afgeven omschrijven en onder warmte afgeven hebben wij lange tijd op de eieren zitten te verstaan. Op de eieren zitten betekent: ze met het hele lichaamsgewicht belasten. Dit blijkt voor de eieren twee consequenties te hebben. Allereerst moeten ze ongevoelig zijn voor druk om mechanische beschadigingen van het embryo te voorkomen en ze moeten aan de ene kant warmte kunnen doorlaten en aan de andere kant een te groot warmteverlies kunnen voorkomen.

De

usel

Vogeleieren verdelen met hun harde eierschaal en gewelfde vorm de druk gelijkmatig, zo zelfs dat een druk van enige honderden kilogram kan worden doorstaan en daardoor hebben ze een ideale constructie en vervullen ze op doelmatige wijze hun taak, terwijl het ei mede door zijn vorm de grootst mogelijke inhoud heeft bij een zo klein mogelijk oppervlak. Door dit kleine oppervlak wordt ook een al te snelle afkoeling en een te groot waterverlies door verdamping verhinderd.

Bij de broedende vogel verwarmt de broedvlek het ei van bovenaf als een verwarmingskussen. Vooral bij vogels die op de grond broeden, is de onderkant van het ei het koudste, omdat die het verst van de broedvlek verwijderd is. De moeder moet dit temperatuurverschil tussen boven en onder nivelleren en daarvoor keert ze instinctief de eieren regelmatig om.

Zoals bekend verlaten broedende vogels hun legsel van tijd tot tijd om voedsel te zoeken. Vervolgens daalt de temperatuur van de onbedekte eieren enige graden. Daarbij is de afkoeling aan de buitenkant van het ei, vlak onder de schaal, uiteraard het grootst en in het midden het minst. Nu we dit weten, kunnen we ook één van de taken van de hagelsnoeren beter begrijpen en wel die het embryo verend tegen schokken beschermt en voortdurend in het midden van het ei houdt. In verband met de warmtehuishouding in het ei heeft het embryo daar de beste ligging.

Voor de mechanische belastbaarheid en de water- en warmtehuishouding is het ei inderdaad ideaal geconstrueerd. Aan de andere kant werpt de dikke kalkschaal echter ook weer problemen op, die we als volgt kunnen formuleren: Hoe moet de ademhaling van het embryo, de uitwisseling van de ademhalingsgassen (zuurstof en koolzuurgas) door de schaal heen plaatsvinden? Vogeleieren zijn poreus. Door de fijne poriën in de schaal kunnen de ademhalingsgassen passeren. Deze gasuitwisseling blijkt actief te worden ondersteund door de embryonale urineblaas, de zogenaamde allantoisruimte van het kuiken. Enige dagen voor het uitkomen, als het kuiken reeds op longademhaling heeft overgeschakeld, pikt het het schaalvlies aan de stompe kant van het ei door en begint het zuurstof uit de luchtkamer in te ademen.

Een ander probleem voor het kuiken blijkt de uitscheiding van afvalstoffen te zijn, wat door de kalkschaal heen slechts in beperkte mate mogelijk is. Door de embryonale urineblaas wordt ook dit probleem afdoende opgelost.

De harde kalkschaal is tenslotte voor het uitkomende kuiken een ernstige belemmering die moet worden overwonnen. Bij de ontwikkeling is een belangrijk deel van de kalk afgebroken, opgelost en via de bloedbaan gebracht naar de plaats waar het skelet wordt opgebouwd en als

gevolg daarvan is de schaal aan het einde van de broedtijd dunner en brozer dan aan het begin. Op de snavel bevindt zich de zogenaamde eitand en daarmee zaagt het kuiken gedreven door een inwendige drang, instinctief nu een deksel los en baant zich een weg naar buiten.

De Zwaluwtangara.

door M. Aussems

De Zwaluwtangara is de enige vertegenwoordiger van de subfamilie Tersiniinae, en komt voor van Panama in het noorden tot Argentinië in het zuiden. Het verspreidingsgebied is dus erg uitgebreid, maar nergens komt de vogel in grote getale voor.

De zwaluwtangara, *Tersina viridis*, varieert in grootte van 13 tot 16 cm, al naargelang de vindplaats. De vogels zijn nooit erg veel aangeboden geweest in de handel, het is dan ook weer jaren her dat de vogels door een handelaar in Tilburg werden geïmporteerd. Bij een zending zat één paar en dat werd toendertijd voor maar liefst 300 gulden aangeboden. Hoewel de vogels in uitstekende conditie waren ging dat flink boven de begroting uit en heb ik me moeten tevreden stellen met de aankoop van een andere tangarasoort. Sindsdien heb ik de soort niet meer in Nederland gezien, maar wie weet worden ze toch nog wel sporadisch aangeboden.

Qua uiterlijk doet de zwaluwtangara meer denken aan een vliegenvanger, ze hebben daarmee ook de wat afgeplatte snavel gemeen en verder hebben ze erg lange vleugels waarmee ze in snelle vluchten vliegende insecten vangen. Die insecten vormen hun hoofdvoedsel in de natuur, maar ze eten ook wel vruchten en fruit.

De vogels leven in de meer open wouden soms in groepjes, maar meestal paarsgewijs. In de broedtijd eist de man een territorium op dat met metaalachtig gezang wordt verdedigd. In de subtropische streken van Zuid Amerika valt die broedtijd aan het begin van de regentijd, in andere streken is waarschijnlijk geen vaste broedtijd.

Het nest wordt uitgegraven in een steile wand en door beide vogels wordt de nestholte bekleed met mossen. In Venezuela heeft men gezien dat het nest ook wel in spleten van gebouwen, onder bruggen en ook wel onder daken gebouwd wordt. De meestal 3 witte eieren worden door de pop uitgebroed en ook brengt de pop de jongen in het nest groot. Broedtijd 13 tot 17 dagen en na 24 dagen vliegen de jongen uit. Vanaf die tijd worden de jongen ook door de man gevoerd. De vogels komen pas in het tweede jaar op kleur en men neemt aan dat ze dan pas tot voortplanting overgaan.

Na de broedtijd trekken de vogels weg, maar er is maar weinig bekend over die trek. In Venezuela en op Trinidad zijn de vogels buiten de broedtijd dan ook niet te zien, men weet niet waar ze blijven. Al met al dus een wat merkwaardige en bijzondere vogelsoort die voorlopig nog niet al zijn geheimen heeft blootgegeven.

Tot slot de beschrijving van de vogels: De man is voornamelijk turkooisblauw, hij heeft een zwart masker, zwarte snavel en donkergrijze poten. De flanken hebben een horizontale streeptekening met zwart, het middendeel van de buik, olopend naar de borst is wit. De vleugels zijn blauw met zwarte banen, de staart is ook zwart met verticale blauwe banen; de pop is voornamelijk grasgroen heeft geen masker, de streeptekening op de flanken is donkergroen en het zwart van de man op vleugels en staart is bij de pop meer donkergrijs.

De
sel